

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Suvi Korkiamäki

TALOUELLISEN TAANTUMAN VAI-
KUTUS LIIKETOIMINNAN KANNAT-
TAVUUTEEN

Case Lahjatavaraliike Oy

Liiketalous ja matkailu
2012

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Suvi Korkiamäki
Opinnäytetyön nimi	Taloudellisen taantumun vaikutus liiketoiminnan kannattavuuteen: Case Lahjatavaraliike Oy
Vuosi	2012
Kieli	suomi
Sivumäärä	71 + 2 liitettä
Ohjaaja	Harri Lehtimäki

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää kohdeyrityksen taloudellinen tilanne. Kohdeyrityksenä toimii case-yritys, josta käytin opinnäytetyössäni nimitystä Lahjatavaraliike Oy. Tutkin kohdeyrityksen taloudellista tilannetta tilinpäätösanalyysin kautta, jossa perehdyin erilaisten tunnuslukujen avulla yrityksen kannattavuuteen, vakavaraisuuteen, maksuvalmiuteen sekä liiketoiminnan tehokkuuteen. Vertailin myös kohdeyrityksen taloudellista tilannetta muihin samalla alalla toimiviin yrityksiin, ja pyrin löytämään syitä talouden tilanteeseen. Tavoitteenani oli myös ennustaa yrityksen tulevaisuuden näkymiä, ja löytää keinoja talouden tilanteen parantamiseen tulevaisuudessa.

Tutkin kohdeyrityksen taloudellista tilannetta vuosien 2006–2010 ajalta, ja käytössäni oli yrityksen tarkasteluvuosien aikaiset tilinpäätöstiedot. Käytössäni oli myös neljän eri vertailuyrityksen tilinpäätöstiedot. Tilinpäätöstietojen avulla laskin yrityksestä eri tunnuslukuja, joiden tuloksia vertailin vertailuyrityksien vastaaviin tuloksiin. Laadin tunnuslukujen tuloksista kuvioita ja taulukoita, joiden perusteella etsin vastauksia yrityksen talouden tilanteeseen. Tutkimusaineistona käytössäni oli myös eri kirja- ja nettilähteitä.

Tutkimuksessa todettiin, että kohdeyrityksen taloudellinen tilanne on ollut melko heikko tarkasteluvuosien aikana. Yritys on tuottanut tappiota, ja sen kannattavuus on ollut laskussa. Taloudellisella taantumalla on ollut vaikutusta yrityksen talouteen, ja kannattavuus on laskenut laman aikana. Kohdeyritys on kuitenkin parantanut tilannettaan tarkasteluvuosien jälkeen, ja kannattavuus on jälleen nousussa. Pitääkseen toimintansa kannattavana myös tulevaisuudessa kohdeyrityksen olisi hyvä pyrkiä muun muassa vähentämään vieraan pääoman osuutta yrityksen rahoituksesta ja lisätä liikevaihtoa. Liikevaihdon lisäämiseen apuna voi olla tehokas mainonta, jonka avulla yritys tulee näkyvämmiin asiakkaiden tietoon.

ABSTRACT

Author	Suvi Korkiamäki
Title	The Impact of the Economical Recession on Company Profitability. Case Lahjatavaraliike Oy.
Year	2012
Language	Finnish
Pages	71 + 2 Appendices
Name of Supervisor	Harri Lehtimäki

The aim of this thesis was to study the target company's economic situation. The target company manufactures and sells gift products. A financial statement analysis was made, in which different kind of key figures were calculated. The aim was to examine the target company's profitability, solvency, liquidity and efficiency of the business operations. The objective was to compare the target company's economic situation to situation of other companies. Four different companies which work in the same business were used in the study. The intention was also trying to find out the causes of the economic situation, and to study how the situation could be improved in the future.

The target company's economic situation was studied in the years 2006–2010 and the financial statement documents in those years was used. Different kinds of figures and tables which describe the target company's economic situation in comparison with other companies were made. Some books and the Internet were used as background material in the theoretical part of the thesis.

The results of this thesis show out that the target company's economic situation is quite poor. The company has produced operational loss, and its profitability has diminished. The economical recession has affect at the target company's business, and the profitability has reduced during the recession. The target company has nevertheless improved its economical situation since the investigation time, and the profitability is rising again. In order to keep the company profitable in the future the company should, for example, reduce the share of borrowed capital and increase net revenue. In order to increase the net revenue the company can, for instance, develop and increase its advertising.

Keywords	Financial Statement, Accounting, Profitability, Financial Statement Analysis

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	8
1.1	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja aiheen rajausta	8
1.2	Opinnäytetyön rakenne ja tutkimusmenetelmät.....	9
2	KIRJANPITO JA TILINPÄÄTÖS.....	10
2.1	Hyvä kirjanpito.....	10
2.2	Tilinpäätöksen sisältö.....	11
2.2.1	Tuloslaskelma	11
2.2.2	Tase	13
2.2.3	Rahoituslaskelma	14
2.2.4	Tilinpäätöksen liitetiedot.....	15
2.2.5	Toimintakertomus	15
2.3	Tilinpäätöksen julkistaminen	16
2.4	IFRS-tilinpäätös	17
3	TILINPÄÄTÖSANALYYSI.....	18
3.1	Tilinpäätösanalyysit	18
3.2	Tilinpäätösanalyysin käyttäjät	20
3.3	Tilinpäätösanalyysin menetelmät ja vaiheet	21
3.4	Tilinpäätöksen oikaiseminen	23
3.4.1	Tuloslaskelman oikaisu.....	23
3.4.2	Taseen oikaisu.....	25
3.5	Tilinpäätösanalyysin tunnusluvut	28
3.5.1	Kannattavuuden tunnusluvut.....	29
3.5.2	Vakavaraisuuden tunnusluvut	32
3.5.3	Maksuvalmiuden tunnusluvut	34
3.5.4	Kiertoaika-tunnusluvut.....	35
4	TILINPÄÄTÖSANALYYSI LAHJATAVARALIIKE OY	38
4.1	Tilinpäätöksen oikaisu	39
4.1.1	Tuloslaskelman oikaisu.....	39
4.1.2	Taseen oikaisu.....	40

4.2 Liiketoiminnan laajuus.....	41
4.3 Liiketoiminnan kannattavuus.....	43
4.4 Yrityksen vakavaraisuus.....	47
4.5 Yrityksen maksuvalmius.....	52
4.6 Yrityksen toiminnan tehokkuus.....	55
4.7 Tilinpäätösanalyysin johtopäätökset.....	61
5 YHTEENVETO.....	67
LÄHTEET.....	70
LIITTEET	

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1.	Liikevaihdon suuruus vuosien 2006–2009 aikana	s. 42
Kuvio 2.	Liiketulosprosentin suuruus vuosina 2006–2009	s. 43
Kuvio 3.	Nettotulosprosentin suuruus vuosina 2006–2009	s. 44
Kuvio 4.	Omavaraisuusaste vuosina 2006–2009	s. 48
Kuvio 5.	Suhteellinen velkaantuneisuusaste vuosina 2006–2009	s. 50
Kuvio 6.	Quick ratio vuosien 2006–2009 aikana	s. 53
Kuvio 7.	Current ratio vuosien 2006–2009 aikana	s. 54
Kuvio 8.	Myyntisaamisten kiertoaika vuosina 2006–2009	s. 56
Kuvio 9.	Ostovelkojen kiertoaika vuosina 2006–2009	s. 58
Taulukko 1.	Sijoitetun pääoman tuotto prosentti vuosina 2007–2010	s. 45
Taulukko 2.	Oman pääoman tuotto prosentti vuosina 2007–2010	s. 47
Taulukko 3.	Gearing eli nettovelkaantumisaste vuosina 2006–2010	s. 51
Taulukko 4.	Vaihto-omaisuuden kiertoaika vuosina 2006–2010	s. 60

LIITELUETTELO**LIITE 1.** Oikaistu tuloslaskelma vuosilta 2006–2010**LIITE 2.** Oikaistu tase vuosilta 2006–2010

1 JOHDANTO

Jokainen yritys, joka harjoittaa liike- tai ammattitoimintaa, on tästä toiminnastaan kirjanpitolain mukaisesti kirjanpitovelvollinen. (KPL 1:1 §.) Kirjanpitovelvollisuuden mukaan jokaisen yrityksen tulee laatia tilikaudeltaan tilinpäätös, joka sisältää tuloslaskelman, taseen, toimintakertomuksen sekä liitetiedot yrityksen toiminnasta. (KPL 3:1 §.) Tilinpäätökset ovat tärkeitä asiakirjoja monille eri tahoille, sillä niistä saa hyvin tietoa yrityksen taloudellisesta tilasta. Tilinpäätöstietojen pohjalta voidaan laatia erilaisia analyysejä, jotka selventävät yrityksen taloudellista tilannetta tilinpäätöstietoja paremmin. Tilinpäätösanalyyseissä lasketaan esimerkiksi erilaisia kannattavuuden tunnuslukuja, jotka antavat selkeän kuvan siitä, mihin suuntaan yrityksen kannattavuus on menossa. Tunnuslukujen avulla on myös helpompi pohtia, mitkä osa-alueet yrityksessä ovat tuottavia ja mitä voisi vielä kehittää.

Opinnäytetyöni aihe sai alkunsa toimeksiantoyrityksen tarpeesta tutkia yrityksen kannattavuutta. Aihe on toimeksiantoyritykselle tärkeä, sillä yrityksen toiminta on ollut tappiollista viimeisten vuosien aikana. Kohdeyrityksestä on myös aikaisemmin laskettu tilinpäätösanalyysejä, mutta samalta ajanjaksolta ei aikaisempia tutkimuksia ole. Opinnäytetyöni tilinpäätösanalyysin avulla kohdeyritys näkee myös oman taloudellisen tilanteen suhteen muihin samalla alalla toimiviin yrityksiin, sillä vertailen kohdeyrityksen tietoja myös neljän kilpailijan tietoihin. Yrityksien on tärkeää pitää silmällä myös kilpailijoiden taloudellista tilannetta, jotta he voisivat paremmin pyrkiä parantamaan oman yrityksensä markkina-asemaa.

1.1 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja aiheen rajaus

Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää kohdeyrityksen taloudellinen tilanne vuosien 2006–2010 ajalta. Kohdeyritys valmistaa ja myy lahjatavaratuotteita Länsi-Suomen alueella. Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää syitä kohdeyrityksen taloudelliseen tilanteeseen, ja pohtia mahdollisia lamavuosien aiheuttamia vaikutuksia yrityksen talouteen. Teen opinnäytetyössä kohdeyrityksestä tilinpäätösanalyysin, jossa lasken kohdeyrityksen tilinpäätöstiedoista erilaisia tunnuslukuja, joita käytän yrityksen talouden arvioimiseen. Tulen opinnäytetyössäni myös vertai-

lemaan kohdeyrityksen taloudellista tilannetta muihin samalla alalla toimiviin yrityksiin. Opinnäytetyöni tavoitteena on myös pohtia yrityksen tulevaisuuden näkymiä, ja löytää keinoja kannattavuuden parantamiseen tulevaisuudessa.

Rajaan opinnäytetyöni käsittämään kohdeyrityksen vuosien 2006–2010 taloudellisen tilanteen enkä ota opinnäytetyössäni huomioon aikaisempia vuosia. Kohdeyrityksestä on myös aiemmin laskettu tilinpäätösanalyysyjä, mutta samalta tarkastelualajalta tilinpäätösanalyysiä ei ole tehty. Opinnäytetyöni aihe on kohdeyritykselle ajankohtainen, sillä kohdeyritys on parantanut kannattavuuttaan tarkasteluvuosien jälkeen, ja on tärkeää pohtia, miten yrityksen taloudellinen tilanne jatkaisi kasvuun myös tulevaisuudessa.

1.2 Opinnäytetyön rakenne ja tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyöni rakenne koostuu kahdesta osasta; teoria- ja empiriaosasta. Teoriaosassa kerron yleisesti kirjanpidosta, tilinpäätöksistä sekä tilinpäätösanalyyseistä. Teoriaosassa myös selvitän, mistä eri osista tilinpäätösanalyysin tekeminen koostuu ja mitä hyötyä tilinpäätösanalyyseistä on. Teoriaosassa käsittelem myös laajemmin erilaisia tilinpäätösanalyyseissä käytettäviä tunnuslukuja, kuten kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden tunnuslukuja. Perehdyn lisäksi erilaisiin kiertoaikatunnuslukuihin. Empiriaosassa teen kohdeyrityksestäni tilinpäätösanalyysin, jossa käytän teoriaosassa mainitsemiani tunnuslukuja hyväksi. Empiriaosassa myös vertailen kohdeyrityksen taloudellista tilaa muihin samalla alalla toimiviin yrityksiin. Lisäksi pohdin empiriaosassa syitä yrityksen taloudelliseen tilanteeseen, pyrin ennustamaan yrityksen tulevaisuuden näkymiä.

Opinnäytetyöni on tapauskohtainen tutkimus, sillä kohdeyritys toimii opinnäytetyössäni toimeksiantajana. Käytän opinnäytetyössäni tutkimusaineistona myös neljän samalla alalla toimivan yrityksen tilinpäätöstietoja. Lisäksi käytän opinnäytetyöni teoriaosassa erilaisia kirja- ja Internet-lähteitä. Kohdeyrityksen nimi on opinnäytetyössäni pidetty salassa, ja käytän työssäni kohdeyrityksestä nimitystä Lahjatavaraliike Oy. Vertailuyrityksistä käytän nimityksiä Yritys A, Yritys B, Yritys C ja Yritys D. Vertailuyritykset ovat yhtiömuodoltaan osakeyhtiöitä, ja ne toimivat myös Länsi-Suomen alueella.

2 KIRJANPITO JA TILINPÄÄTÖS

Suomen lainsäädännössä on määrätty, että jokainen, joka harjoittaa liike- tai ammattitoimintaa, on tästä toiminnastaan kirjanpitovelvollinen. (Kirjanpitolaki 1997.) Tämä käsittää myös yksityishenkilöiden harjoittaman liike- tai ammatti-toiminnan. Myös ulkomaisen yrityksen Suomessa harjoittama liiketoiminta voi olla kirjanpitovelvollista, jos ulkomaisen yrityksen toiminta on jatkuvaa ja yrityksellä on Suomessa pysyvä liiketoimipaikka. (Leppiniemi & Kykkänen 2007, 30–31.) Kirjanpito on yrityksen taloudellisten tapahtumien muistiinmerkitsemisjärjestelmä, joka toimii usein perustana monille yrityksen tiedonantovelvollisuuksille esimerkiksi verotusta, tilastointia ja elinkeinoelämän järjestöjä varten. (Leppiniemi & Kykkänen 2007, 17.)

Tilinpäätös on kirjanpitolaissa säädetyssä muodossa esitetty yhteenveto merkityistä taloudellisista tapahtumista (Leppiniemi & Kykkänen 2007, 17). Jokaisen kirjanpitovelvollisen on laadittava kultakin tilikaudelta tilinpäätös, ja muiden kuin pienten kirjanpitovelvollisten on lisäksi laadittava toimintakertomus. Lainsäädännössä on määritelty yksityiskohtaisesti, mitä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen tulee sisältää. Tilinpäätökset toimivat myös tilintarkastuksen kohteina, sillä tilinpäätöksistä selviävät kirjanpitovelvollisen talouden oikeat ja riittävät tiedot, joita on helppo käyttää myös vertailumateriaaleina muihin samankaltaisiin yrityksiin. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 15.)

2.1 Hyvä kirjanpitotapa

Kirjanpitolaki edellyttää, että kirjanpitovelvolliset noudattavat hyvää kirjanpitotapaa. Hyvää kirjanpitotapaa ei ole suoraan määrätty kirjanpitolainsäädännössä, mutta se käsittää peruspiirteiltään sen, mitä on katsottu kuuluvan kirjanpidon hoitamiseen hyvin. Keskeisin hyvän kirjanpitotavan tulkitsija on kauppa- ja teollisuusministeriön yhteydessä toimiva kirjanpitolaitakunta (KILA). Se voi tarvittaessa ohjeistaa, mikä on tietyissä tapauksissa hyvän kirjanpitotavan mukainen menettelytapa. Nämä kirjanpitolautakunnan antamat ohjeistukset myös kehittävät hyvää kirjanpitotapaa, sillä niitä voidaan jatkossa soveltaa myös muissa vastaavanlaisissa tapauksissa. (Tomperi 2007, 7–8.)

Kirjanpidon yleisiin periaatteisiin katsotaan sisältyvän kaikki kirjanpitoa koskevat käytännöt, säännöt ja menettelytavat, jotka tietyinä ajankohtana ja tietyllä alueella ovat yleisesti hyväksytyjä (Tomperi 2007, 8). Yrityksen liiketapahtumat tulee kirjata juoksevaan kirjanpitoon. Näitä liiketapahtumia ovat menot, tulot, rahoitustapahtumat sekä näiden oikaisu- ja siirtoerät. (Leppiniemi & Kykkänen 2007, 18.) Kirjanpitolaki sisältää hyvän kirjanpitotavan vaatimusta täydentävän säännöksen, jonka mukaan kirjanpidon tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kirjanpitovelvollisen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Oikeiden ja riittävien tietojen vaatimus ilmaisee tilinpäätöksen tavoitteita ja ohjaa myös hyvän kirjanpitotavan kehittymistä. (Tomperi 2007, 12.)

2.2 Tilinpäätöksen sisältö

Tilinpäätös on tiettyjen sääntöjen mukaan laadittu yhteenveto kirjanpidon sisältämistä liiketapahtumista. Tilinpäätöksen laatimisen keskeisemmät osat ovat tuloslaskelman ja taseen laatiminen. Osalta kirjanpitovelvollisista yrityksistä edellytetään myös rahoituslaskelman laatimista. Tuloslaskelmaan, taseeseen ja rahoituslaskelmaan liittyy usein myös liitetietoja, ja suurten kirjanpitovelvollisten yritysten tulee näiden lisäksi laatia myös toimintakertomus. (Leppiniemi & Kykkänen 2007, 23.)

Tilinpäätöstä laadittaessa kaikki juoksevan kirjanpidon tilit päätetään tilinpäätöstitileille, joita ovat tulostili ja tasetili. Laskentakautta, jonka perusteella tuloslaskelma ja tase laaditaan, kutsutaan tilikaudeksi. Tilikauden pituus on yleensä 12 kuukautta, ja Suomen kirjanpitolain mukaan tilikausi voi alkaa minä ajankohtana hyvänsä kalenterivuoden aikana. Vain pankeilta edellytetään, että niiden tilikausi on kalenterivuosi tammikuusta joulukuulle. (Leppiniemi & Kykkänen 2007, 23.)

2.2.1 Tuloslaskelma

Tuloslaskelma osoittaa kyseisen tilikauden tuloksen. Tilikauden tulos voi olla joko negatiivinen, jolloin yritys on tuottanut tappiota tai positiivinen, jolloin yritys on tuottanut voittoa. Tuloslaskelman tekemiseen on kirjanpitoasetuksessa määritelty oma kaava, ja liiketoimintaa harjoittavan kirjanpitovelvollisen on esitettävä

tuloslaskelmansa joko kululaji- tai toimintokohtaisena kaavana. Yleisemmin käytössä on kululajikohtainen tuloslaskelmakaava. Pienemmillä kirjanpitovelvollisilla on tarvittaessa oikeus lyhentää tuloslaskelmaansa. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 113.) Pieniksi kirjanpitovelvollisiksi yrityksiksi luetaan yritykset, joilla enintään yksi kolmesta määrätystä rajasta ylittyy. Jos taseen loppusumma on yli 3 650 000 euroa, liikevaihto on yli 7 300 000 euroa tai henkilömäärä on yli 50, luetaan yritys pieneksi kirjanpitovelvolliseksi yritykseksi. Jos rajoista ylittyy kuitenkin vähintään kaksi, yritys luetaan suureksi kirjanpitovelvolliseksi yritykseksi. (Taloushallintoliitto 2009.)

Kululajikohtaisessa tuloslaskelmassa tilikauden kulut vähennetään tuotoista säädettyssä kululajien mukaisessa järjestyksessä. (Niskanen & Niskanen 2003, 28.) Kululajikohtaista tuloslaskelmaa laadittaessa ensimmäiseksi yrityksen liikevaihdosta vähennetään sellaiset juoksevat kulut, jotka osallistuvat lähtökohtaisesti vain yhteen tulonhankintaprosessiin. Näitä on esimerkiksi myytyjen hyödykkeiden hankintameno ja niihin sisältyvät tuotannon tekijäkulut, kuten raaka-aineet ja työpalkat. Tämän jälkeen liikevaihdosta vähennetään tulonhankintaprosesseihin osallistuvien tuotannon tekijöiden hankintamenot. Näitä poistoja on esimerkiksi koneiden ja rakennusten poistaminen. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 114.) Jäljelle jäävä liikevoitto tai liiketappio kuvaa yrityksen varsinaisen toiminnan menestystä. Arvio tapahtuu yrityksen rahoituksesta riippumatta, koska rahoitukselliset erät otetaan huomioon vasta liikevoiton tai liiketappion saamisen jälkeen. (Leppiniemi & Kykkänen 2007, 133.)

Liikevoiton laskemisen jälkeen liikevoitosta tai liiketappiosta vähennetään yrityksen tuloksesta osansa saavien osuudet. Näitä on esimerkiksi rahoittajan saamat korvaukset sekä verottajan saamat välittömät verot. Tuloslaskelman viimeinen rivi kuvaa omistajalle jäävää osuutta tilikauden tuotosta, joka on joko tilikauden tuottoa tai tilikauden tappiota. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 114.) Tilikauden voiton tai tappion määrä lisää tai vähentää taseen omaa pääomaa. Tilikauden voittoa tai tappiota käytetään lisäksi yritysten välisissä vertailuissa ja yrityksen oman kehityskaaren kuvaamisessa. (Leppiniemi & Kykkänen 2007, 137.)

2.2.2 Tase

Tasekaava on säädetty kirjanpitoasetuksessa, ja kaava on kaikille kirjanpitovelvollisille sama. Pienet kirjanpitovelvolliset yritykset saavat kuitenkin esittää taseen lyhennettynä, jolloin kaikkia asetuksessa määrättyjä kohtia ei tarvitse esittää. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 83.) Tase on kirjanpitoasetuksessa jaettu kahteen osaan, jossa vastaavaa-puolella näkyy yrityksen omaisuus ja vastattavaa-puolelta selviää, miten yritystoiminta on rahoitettu. (Niskanen & Niskanen 2003, 17–18.)

Taseen vastaavaa-puoli sisältää informaatiota enne kaikkea siitä, millaisia pitkä- ja lyhytaikaisia tuotannontekijöitä yritys käyttää liiketoiminnassaan (Niskanen & Niskanen 2003, 39). Vastaavaa-puoli koostuu pysyvistä ja vaihtuvista vastaavista. Pysyvillä vastaavilla tarkoitetaan sellaista omaisuutta, jota yritys käyttää liiketoiminnassaan tulojen kerryttämiseen pitkällä aikavälillä. Vaihtuvat vastaavat ovat puolestaan sellaista omaisuutta, joka kerryttää tuloja lyhyellä, alle vuoden pituisella aikavälillä. Pysyvistä vastaavista voidaan käyttää myös nimitystä käyttöomaisuus ja muut pitkävaikutteiset sijoitukset ja vaihtuvista vastaavista puolestaan nimitystä vaihto- ja rahoitusomaisuus. (Niskanen & Niskanen 2003, 18, 40.)

Taseen vastattavaa-puoli kertoo, miten yrityksen toiminta on rahoitettu. Taseessa vastattavat voidaan jakaa neljään pääryhmään; omaan pääomaan, tilinpäätössiirtojen kertymään, pakollisiin varauksiin sekä vieraaseen pääomaan. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 99.) Oma pääoma on yrityksen omistajien yritykseen sijoittamaa tai muuta omistajien osuudeksi laskettavaa rahoitusta. Taseessa näkyy myös tuloslaskelmassa laskettu tilikauden voitto, jonka käytöstä päätetään vasta seuraavan vuoden puolella tilinpäätöksen valmistuttua. Vieras pääoma on puolestaan yritykseen hankittua velkarahoitusta, joka on lyhyt- tai pitkäaikaista. Useilla toimialoilla ostovelat ovat suurin lyhytaikaisten velkojen määrä, ja pitkäaikaiset velat puolestaan koostuvat Suomessa pääosin pankkilainoista. (Niskanen & Niskanen 2003, 18, 46.)

2.2.3 Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelmassa annetaan selvitys varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana. Kirjanpitoasetuksessa ei ole erikseen määritelty rahoituslaskelmalle erillistä kaavaa, mutta siinä määrätään rahoituslaskelman keskeinen sisältö. (KPL 3:1 §). Rahoituslaskelmasta on käytävä ilmi liiketoiminnan rahavirta, investointien rahavirrat sekä rahoituksen rahavirrat. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 46–47.) Liiketoiminnan rahavirta osoittaa, kuinka paljon yritys on pystynyt tilikauden aikana tuottamaan harjoittamansa liiketoiminnan avulla rahavaroja toimintaedellytyksensä säilyttämiseen. Liiketoiminnan rahavirtoja on muun muassa tavaroitten ja palveluiden myynnistä saadut maksut sekä palkoista ja henkilösivukuiluista johtuneet maksut. Investointien rahavirrat puolestaan kuvaavat yrityksen rahavarojen käyttöä tulevan rahavirran kerryttämiseen pitkällä aikavälillä. Investointien rahavirtoja ovat esimerkiksi saadut investointiavustukset ja avustuksilla rahoitettujen investointien hankintamenot. Rahoituksen rahavirrat osoittavat oman ja vieraan pääoman muutokset tilikauden aikana. Näitä virtoja on esimerkiksi maksullinen oman pääoman lisäys sekä pääomalainojen nostot ja takaisinmaksut. (Tomperi 2007, 203–204.) Rahoituslaskelmaa ei vaadita pieneltä kirjanpitovelvolliselta, ellei tämä ole pörssiyritys. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 47.)

Rahoituslaskelman avulla voidaan arvioida yrityksen taloudellista tilannetta, erityisesti rahoitusasemaa ja rahoitustilannetta. Rahoituslaskelman tietoja käytetään myös yleisesti hyväksi ennakoitaessa yrityksen tulevaisuudessa odotettavissa olevia rahavirtoja. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 143–144.) Rahoituslaskelma perustuu yrityksen saamaan ja maksamaan rahaan. Tämän vuoksi eri yritysten vertailu rahoituslaskelman perusteella on parempi, kuin pelkästään taseen ja tuloslaskelman pohjalta tehty vertailu. Rahavirtoihin perustuvat laskelmat ovat lisäksi konkreettisia, ja niistä voidaan nähdä, missä määrin saatu raha on riittänyt kattamaan investoinnit ja voitonjaon ja missä määrin se mahdollistaisi velkojen lyhentämisen tai uusien velkojen ottamisen. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 47.)

2.2.4 Tilinpäätöksen liitetiedot

Liitetiedot ovat osa tilinpäätöstietoja, ja niiden tehtävänä on täydentää tuloslaskelmaa, tasetta ja rahoituslaskelmaa. (Leppiniemi & Kykkänen 2007, 153.) Kirjanpitolain (KPL 3:1 §) mukaan liitetiedot määritellään osaksi tilinpäätöstä ja lain mukaan (KPL 3:2 §) tilinpäätöksen vaatima tarvittava ja riittävä kuva varmistetaan liitetietojen avulla. Liitetiedoista voi esimerkiksi ilmetä taseeseen ja tuloslaskelmaan otettuihin raha-arvoihin liittyviä riskejä, epävarmuustekijöitä sekä arvioinneissa noudatettuja periaatteita, joita ei pelkästä tuloslaskelmasta ja taseesta selviä. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 47–48.)

Liitetiedot voidaan jaotella eri ryhmiin sen mukaan, mitä kyseiset liitetiedot sisältävät. Näitä ryhmiä on muun muassa tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot, tuloslaskelmaa ja tasetta koskevat liitetiedot, tuloveroja koskevat liitetiedot sekä liitetiedot henkilöstöstä ja toimielinten jäsenistä. Pienet kirjanpitovelvolliset yritykset voivat saada helpotuksia myös liitetietojen laatimiseen. Esimerkiksi toimimiltä ja henkilöyhtiöiltä vaaditaan ainoastaan tiedot annetuista panteista ja kiinnityksistä sekä perustelut, joilla valuuttaerät on esitetty tilinpäätöksessä, mikäli ne poikkeavat tilinpäätöspäivän kurssista. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 21–22.)

2.2.5 Toimintakertomus

Tilinpäätökseen on liitettävä toimintakertomus, jossa annetaan tiedot kirjanpitovelvollisen toiminnan kehittymisestä koskevista tärkeistä seikoista (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 48). Toimintakertomus ei sinällään ole osa tilinpäätöstä, mutta sitä koskee lain mukaan samankaltaiset vaatimukset, kuin tilinpäätöstäkin. Toimintakertomus edellytetään vain suurilta kirjanpitovelvollisilta yrityksiltä sekä pörssiyrityksiltä. (Leppiniemi & Kykkänen 2007, 35.) Toimintakertomus sisältää yrityksen hallituksen tulkinnan yrityksen sen hetkisestä menestyksestä. Toimintakertomuksessa kuvataan riskejä, taloudellista asemaa, tulosta ja muita toimintaan vaikuttavia seikkoja, jotka yritysjohto on arvioinut tärkeiksi yrityksen taloudellisen aseman ymmärtämisen kannalta. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 48.)

Toimintakertomuksessa annetut tiedot auttavat tilinpäätöksen tulokinnassa, sillä niiden avulla voidaan päätellä, kuinka kannattava yrityksen kulunut tilikausi on ollut. Toimintakertomuksen avulla voidaan myös tehdä päätelmiä siitä, mitkä tekijät ovat vaikuttaneet yrityksen tulokseen positiivisesti ja mitkä puolestaan negatiivisesti. Toimintakertomus tulee aina laatia erityisen huolellisesti, sillä lukijan tulee voida olla vakuuttunut siitä, että hallituksen toimintakertomukseen antamat tiedot ja niiden perusteella tehdyt kehitysarviot antavat oikean ja totuudenmukaisen kuvan yrityksen tulevaisuuden näkymistä. Tulevaa kehitystä koskevat arvioinnit ovat yleensä myös tilinpäätöksen lukijan kannalta mielenkiintoisimpia. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 48–49, 152.)

2.3 Tilinpäätöksen julkistaminen

Tilinpäätös ja toimintakertomus on laadittava neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä (KPL 3:6§). Tilinpäätöksen julkistaminen tulee toteuttaa ilmoittamalla julkistettavat asiakirjat rekisteröitäväksi Patentti- ja rekisterihallitukselle. (Leppiniemi & Kykkänen 2007, 40.) Kirjanpitovelvollisen tulee lisäksi itse päivittää ja allekirjoittaa tilinpäätös ja mahdollinen toimintakertomus. (KPL 3:7§.) Tilinpäätös on ilmoitettava rekisteröitäväksi kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä, ja rekisteröimisen lisäksi kirjanpitovelvollinen voi halutessaan julkistaa tilinpäätöksensä myös esimerkiksi yrityksen vuosikertomuksen yhteydessä. (Leppiniemi & Kykkänen 2007, 41.)

Jos kirjanpitovelvollisen kirjanpito, tilinpäätös ja toimintakertomus on tilintarkastuslain mukaan tarkastettava, on julkistettavaan tilinpäätökseen liitettävä myös jäljennös tilintarkastuskertomuksesta. Tilintarkastajan tulee antaa kultakin tilikaudelta päivätty ja allekirjoitettu tilintarkastuskertomus, joihin on sisällytettävä lausunto muun muassa siitä, antaako tilinpäätös ja toimintakertomus oikeat ja riittävät tiedot yhteisön tai säätiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Lisäksi tilintarkastuskertomukseen tulee liittää lausunto siitä, ovatko tilikauden toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ristiriidattomia. (Leppiniemi & Kykkänen 2007, 40–41.)

2.4 IFRS-tilinpäätös

Kaikkien EU-alueen pörssiyritysten on laadittava konsernitilinpäätöksensä soveltaen kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja, IAS/IFRS-standardeja (International Accounting Standards/International Financial Reporting Standards). Tämän mallin mukaan laadittua tilinpäätöstä kutsutaan IFRS-tilinpäätökseksi. (Leppiniemi & Leppiniemi 2007, 181.) Tilinpäätöksen perustekijöiden eli taseen varojen, velkojen ja oman pääoman sekä tuloslaskelman tuottojen ja kulujen määrittely eroaa Suomen kirjanpitosäännöksistä, sillä IAS/IFRS-raportoinnissa painotetaan taseen merkitystä (Tomperi 2007, 214). IFRS-tilinpäätökseen ei myöskään ole määritelty pakollisia tilinpäätöskaavoja, sillä standardissa määritellään ainoastaan taseen ja tuloslaskelman vähimmäiserittelyt, ja lisäksi standardin liitteenä määritellään taseen, tuloslaskelman ja oman pääoman muutosten esittämistapa. (Tomperi 2007, 216.)

Suomen kirjanpitolaissa sallitaan laajasti IFRS-tilinpäätöksen laatiminen. Lain mukaan kaikki kirjanpitovelvolliset, joissa suoritetaan tilintarkastuslain mukainen tilintarkastus, saavat halutessaan laatia tilinpäätöksensä IFRS-tilinpäätöksenä. Lisäedellytyksenä kuitenkin on, että kirjanpitovelvollisen tilintarkastajana toimii tuolloin hyväksytty tilintarkastaja. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 181–182.) Hyväksytyjä tilintarkastajia on KHT- tai HTM-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, joista KHT tarkoittaa Keskuskauppakamarin hyväksymää tilintarkastajaa ja HTM kaupakamarin hyväksymää tilintarkastajaa. (Tilintarkastuslautakunta 2012.)

3 TILINPÄÄTÖSANALYYSI

Perinteinen tilinpäätösanalyysi tarkoittaa yrityksen taloudellisten toimintaedellytysten arvioimista ja mittaamista lyhyen aikavälin tilinpäätöstietojen avulla. (Laitinen 2002, 29.) Analyysissä käytetään vertailuperusteena analyysin tekijän asettamia tavoitteita ja toisia saman alan yrityksiä. Tilinpäätösanalyysissä yhdistyvät tilinpäätöksen perusteella laskettavat tunnusluvut, niiden muutosten tarkastelu ja muutosten taustalla vaikuttavien syy-seuraussuhteiden arviointi. (Niskanen & Niskanen 2003, 8)

Terminä tilinpäätösanalyysiä käytetään yleisessä puheessa kuvaamaan monentasoista tilinpäätöksen pohjalta tehtyä analyysiä. Tilinpäätösanalyysin yhtenä tavoitteena on arvioida yrityksen tuloksen riittävyyttä. Tämän lisäksi tilinpäätösanalyysissä arvioidaan kannattavuuden kehittymiseen liittyviä riskitekijöitä. Riskejä voidaan arvioida muun muassa tutkimalla yrityksen vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta. Yrityksen vakavaraisuutta arvioitaessa tarkastellaan erityisesti pitkän aikavälin rahoitusrakenteeseen liittyviä riskejä, ja maksuvalmiutta puolestaan arvioidaan tarkastelemalla lyhyen, yleensä alle vuoden pituisen aikavälin rahoituksen riittävyyden riskejä. (Niskanen & Niskanen 2003, 8–9.)

3.1 Tilinpäätösanalyysit

Tilinpäätöksiä voidaan tutkia kolmen eri analyysityypin, tilinpäätösanalyysin, tunnuslukuanalyysin ja yritystutkimuksen kautta. Näistä tunnuslukuanalyysi on suppein ja yksinkertaisin analyysimuoto. Tunnuslukuanalyysissä yrityksen taloudellinen tilanne ja siitä tehdyt johtopäätökset laaditaan yksinomaan vain muutamiin vakioitujen mittareiden eli tunnuslukujen perusteella, jotka lasketaan yrityksen tilinpäätöstietojen pohjalta. Usein tunnuslukuanalyysiä käytetään osana tilinpäätösanalyysiä tai yritystutkimusta, sillä ne ovat tunnuslukuanalyysiä laajempia tutkimusmuotoja. Tunnuslukuanalyysiä voidaan käyttää myös eräänlaisena tilinpäätösanalyysin tiivistelmänä. (Niskanen & Niskanen 2003, 9.)

Tilinpäätösanalyysi on tunnuslukuanalyysiä kehittyneempi ja syvällisempi analyysimuoto, jossa yrityksen taloudellisen menestyksen osatekijöitä ja niiden kehi-

tystä pyritään tarkastelemaan käyttämällä useita erilaisia tunnuslukuja ja muita tutkimusmenetelmiä. Tilinpäätösanalyysissä tärkeänä osana on myös miettiä tunnuslukuihin vaikuttavia tekijöitä. Tekijöiden arvioinnin perusteella voidaan päätellä, kertovatko tunnuslukujen pohjalta lasketut arviot yrityksen pitkän aikavälin muutoksista vai ovatko arviot satunnaisia tuloksia. Kaikkia lukujen taustalla vaikuttavia tekijöitä ei kuitenkaan yleensä saada selville tilinpäätösinformaation puutteellisuuden vuoksi. Tilinpäätösanalyysijä laativat usein yrityksen ulkopuoliset analyttikot, joilla ei ole valmiiksi yksityiskohtaisia tietoja yrityksen liiketoimintaan liittyvistä menestykseen vaikuttavista tekijöistä. (Niskanen & Niskanen 2003, 10–11.)

Yritystutkimus on tutkimusanalyyseistä syvällisin analyysin muoto. Siinä pyritään selvittämään yrityksen liiketoiminnan tasolla yrityksen taloudelliseen menestykseen vaikuttaneita tekijöitä. Yritystutkimuksen tekeminen on yleensä mahdollista vain luottolaitosten tai erityisten luottoluokitusyritysten yritystutkijoille. Käytännössä yritystutkimuksen tekeminen on esimerkiksi pankeille tai muille luottolaitoksille pakollista, sillä niiden luotonantoa valvova Rahoitustarkastus edellyttää tämän tyyppisten analyysien tekemistä jokaisen luottopäätöksen yhteydessä. (Niskanen & Niskanen 2003, 11–12.)

Yrityksen on myös mahdollista hankkia itse maksullinen luottoluokitus niihin erikoistuneilta yrityksiltä, ja näitä luottoluokituksia voidaan myös pitää yritystutkimuksina. Luottoluokitusta tehtäessä yritystä arvioidaan monesta eri näkökulmasta. Pääosin tarkastelu keskittyy yrityksen taloudellisen aseman, liiketoimintaprofiilin ja toimialan tarkastelemiseen. Taloudellista asemaa tarkastellaan laskemalla esimerkiksi tunnuslukuja, tutkimalla rahoituspolitiikkaa ja arvioimalla yrityksen rahoituksellista liikkumavaraa. Liiketoimintaprofiilia tarkastellaan tutkimalla yrityksen strategiaa, kilpailuasemaa ja johtoa. Toimialan näkökulmaa puolestaan tutkitaan tarkastelemalla toimialan syklisyyttä, kasvunäkymiä ja teknologian kehittymisnopeutta. Näihin eri osa-alueisiin liittyviä tietoja kerätään erilaisista lähteistä, kuten tilinpäätöksistä, yrityskäynneiltä tai johdon kanssa käydyistä keskusteluista. (Niskanen & Niskanen 2003, 12–13.)

3.2 Tilinpäätösanalyysin käyttäjät

Tilinpäätöksillä ja tilinpäätösanalyysillä on monia eri käyttäjäryhmiä, joilla kaikilla on eri odotukset ja vaatimukset tilinpäätösanalyysin sisältävien tietojen suhteen. Tällaisia käyttäjäryhmiä on muun muassa omistajat, yritysjohto, yrityksen henkilökunta, rahoittajat, tavarantoimittajat, asiakkaat, erilaiset viranomaistahot sekä kilpailijat. Näistä keskeisin tilinpäätöksen käyttäjäryhmä on yrityksen omistajat. Omistajia voivat olla joko yrityksen nykyiset omistajat tai mahdolliset tulevat omistajat, joita voidaan kutsua myös sijoittajiksi. Myös eri analyytikot tarkastelevat usein tilinpäätöksiä omistajien näkökulmasta, ja analyytikoiden tekemät tarkastelut keskittyvät usein oman pääoman sijoitusten tarkasteluun. Omistajilla on usein myös erilaisia tilinpäätöstietojen tarkastelutapoja riippuen siitä, mistä omistajat ovat ensisijaisesti kiinnostuneita. Jos omistaja tai sijoittaja tavoittelee esimerkiksi voittoa, on hän usein kiinnostunut erilaisista kannattavuuden tunnusluvuista sekä yrityksen osingoista. (Niskanen & Niskanen 2003, 13–14.)

Yritysjohto käyttää tilinpäätöstietoja jokapäiväisissä liiketoiminnallisissa päätöksissään, sillä esimerkiksi yritysjohton päättämät suuremmat investointi- tai rahoituspäätökset tehdään aina tilinpäätöstietojen avulla. Yritysjohto on usein myös kiinnostunut tilinpäätöstiedoista monesta eri näkökulmasta, sillä tilinpäätöstiedoista selviää esimerkiksi se, millä liiketoiminta-alueella on suurimmat katteet ja missä määrin yrityksen on mahdollista nostaa uusia lainoja suhteessa tavoitteeksi asetettuun omavaraisuusasteeseen. Yritysjohton edustajilla voi myös olla henkilökohtaisia syitä olla kiinnostunut tilinpäätöksen erien kehityksestä, sillä esimerkiksi johdon saamat palkkiot ovat osaksi riippuvaisia erilaisista tulos- ja voittopalkkiojärjestelyistä, joiden erät selviävät muun muassa tilinpäätöksen tunnuslukujen avulla. (Niskanen & Niskanen 2003, 14.)

Henkilökunta on usein kiinnostunut yrityksen tilinpäätöstiedoista, sillä tilinpäätöksistä selviää yrityksen sen hetkinen taloudellinen tilanne, mikä puolestaan vaikuttaa henkilökunnan työpaikkojen säilyvyyteen. Myös rahoittajat ovat kiinnostuneita yrityksen tilinpäätöksen sisällöstä niin luottopäätöstä tehdessään kuin luottoajan kuluessakin. Rahoittajat ja luotonantajat ovat usein erityisen kiinnostuneita yrityksen kyvystä maksaa lainansa takaisin laina-aikana. Rahoittajat valvovatkin

usein lainan takaisinmaksukykyä asettamalla lainoille sopimusvakuuksia, joista osa perustuu juuri tilinpäätöksiin. Yritykselle raaka-aineita tai muita tuotannontekijöitä toimittavat tavarantoimittajat ovat myös kiinnostuneita tilinpäätöstiedoista, sillä tavarantoimittajia kiinnostaa erityisesti yrityksen maksuvalmius eli kyky suoriutua velvoitteistaan lyhyellä aikavälillä. Monet tavarantoimittajat hankkivatkin asiakkaistaan luottoluokituksen, joka puolestaan perustuu yrityksen tilinpäätöstietoihin. (Niskanen & Niskanen 2003, 15–17.)

Tilinpäätöstiedot saattavat kiinnostaa erityisesti pitkäaikaisessa asiakassuhteessa olevia yritysasiakkaita, sillä yritysasiakkaiden tuotantoprosessi voi olla riippuvainen raaka-aineen jatkuvasta saannista. Asiakkaiden kiinnostusta tilinpäätöstietoja kohtaan lisää usein myös mahdolliset toimituksille asetetut vakuudet tai takaukset, ja tilinpäätös on myös keskeinen tiedonlähde asiakassuhteisiin liittyviä riskejä selvitettäessä. Viranomaisten kiinnostus tilinpäätöstietoja kohtaan johtuu usein monista eri syistä, mutta yksi tärkein syy liittyy veronkantokykyyn. Yritykset maksavat arvonlisäveroa ja tuloveroa, joka määräytyy yrityksen voittojen mukaan, ja viranomaiset voivatkin tilinpäätöstietojen avulla tarkistaa, maksaako yritys riittävästi veroa. (Niskanen & Niskanen 2003, 17.) Kilpailijat saavat puolestaan tilinpäätöstiedoista hyvin selville yrityksen myynnin kehityksen, mahdollisten tutkimus- ja tuotekehittelyn panostuksen sekä markkinaosuuksien muutokset. Kilpailija voikin käyttää näitä tietoja hyödyksi pyrkiessään parantamaan omaa taloudellista asemaansa. (Kallunki & Kytönen 2007, 20.)

3.3 Tilinpäätösanalyysin menetelmät ja vaiheet

Tilinpäätösanalyysi koostuu kuudesta päävaiheesta, joista ensimmäinen vaihe on perustietojen eli tuloslaskelman, taseen ja liitetietojen muokkaus. Aineiston muokkauksen perimmäisenä tavoitteena on standardoida lähtöaineisto, sillä vain standardoituja aineistoja voidaan vertailla muiden yritysten tai saman yrityksen aikaisempien vuosien tilinpäätöksiin. Tilinpäätöksen oikaiseminen on suurimmalta osin tilinpäätöksen erien uudelleenjärjestelyä, sillä tilinpäätöksiä koskeva lainsäädäntö ei anna yrityksille suurta mahdollisuutta tehdä omia tilinpäätöksen kirjauksia koskevia ratkaisuja. (Leppiniemi & Leppiniemi 2003, 19.)

Analyysin toinen vaihe on mittauskohteiden ja niiden mukaisten analyysimenetelmien valinta. Analyysin käyttötarkoitus ja suorittaja määrittelevät sen, mitä analyysillä halutaan mitata ja mitä menetelmiä analyysin tekemisessä käytetään. (Niskanen & Niskanen 2003, 19.) Erilaisia mittauskohteita voivat olla esimerkiksi kannattavuus, maksuvalmius, vakavaraisuus tai tuottojen ja riskien välinen suhde.

Tilinpäätösanalyysin kolmannessa vaiheessa tutkitaan yrityksen taloudellista menestystä. Apuna tähän käytetään kutakin tarkoitusta varten valittavia erilaisia vertailukohteita sekä tekniikoita ja menetelmiä. Analyysimenetelmät voidaan jakaa prosenttilukumuotoisten tilinpäätösten laadintaan, trendianalyysiin, tunnusluku-analyysiin sekä kassavirta-analyysiin. Prosenttilukumuotoisella tilinpäätöksellä tarkoitetaan tilinpäätöksen erien esittämistä prosentteina liikevaihdosta tai taseen loppusummasta. Trendianalyysissä puolestaan prosenttilukumuotoiset tilinpäätökset valitaan vertailua varten useilta peräkkäisiltä vuosilta, ja tunnusluku-analyysissä lasketaan tuloslaskelmasta ja taseesta erilaisia tunnuslukuja, jotka kuvaavat yrityksen kannattavuutta, rahoitusrakennetta ja maksuvalmiutta. Kassavirta-analyysissä laaditaan erilaisia kassavirta- ja rahoituslaskelmia, jossa suoriteperusteisen tilinpäätöksen erät muokataan liitetietojen avulla kassaperusteisiksi. (Niskanen & Niskanen 2003, 19–20.)

Viimeisimpinä tilinpäätösanalyysin vaiheina on analyysin suorittaminen, tulosten havainnollistaminen ja vertailun ja johtopäätösten laatiminen. Tuloksia voidaan havainnollistaa erilaisten kaavioiden avulla, jotka usein selventävät tuloksia pelkkää kirjoitettua tekstiä paremmin. Tilinpäätösanalyysissä keskeisenä asiana onkin eri menetelmien avulla saatujen lukujen arviointi ja lukujen taustalla olevien syyseuraus suhteiden selvittäminen. Tilinpäätösanalyysissä laskettuja tunnuslukuja vertaillaan usein saman yrityksen aiempien vuosien lukuihin tai muihin samankaltaisten yritysten tunnuslukuihin. Analyysin vertailukohteen perusteella analyysit voidaan jakaa vielä tiettyä vuotta koskevaan ajalliseen poikkileikkausanalyysiin ja peräkkäisten vuosien aikasarja-analyysiin. Monet analyysimenetelmät soveltuvat näihin molempiin analyysityyppeihin. (Niskanen & Niskanen 2003, 20.)

3.4 Tilinpäätöksen oikaiseminen

Ennen tilinpäätösanalyysin aloittamista varsinaiset tilinpäätöstiedot tulee oikaista niin, että ne soveltuvat parhaalla mahdollisella tavalla tilinpäätösanalyysin käyttöön. Oikaistut tilinpäätöstiedot ovat myös vertailukelpoisempia muihin yrityksiin, sillä tilinpäätöstiedoista oikaistaan kaikki ylimääräiset tiedot pois. Nykyinen kirjanpitolaki antaa kuitenkin yrityksille vain vähän liikkumavaraa tilinpäätösten tekoon, joten tilinpäätösaineiston oikaisutarve on huomattavasti vähentynyt. Tilinpäätöstietojen oikaiseminen onkin nykyisin suurimmalta osin vain tilinpäätöserien uudelleenjärjestelyä. Tärkeimmät tilinpäätöstiedoista tehtävät oikaisut koskevat muun muassa varauksia, poistoja, jaksotusvirheitä, käyttöomaisuuden ja varaston arvostusta sekä tuloveroja. (Kallunki & Kytönen 2007, 29–31.)

Yritysneuvottelukunta (YTN) julkaisi vuonna 2002 uuden kirjanpitolain mukaisen oppaan tilinpäätöstietojen oikaisemiseen. Oppaan mukaan tilinpäätöksen oikaisut keskittyvät tilinpäätöksen erien arvostamiseen sekä erien uudelleen järjestelyyn, jotta voidaan paremmin määrittää tilikauden tulosta, yrityksen taloudellista asemaa sekä maksuvalmiutta. Oppaassa on myös esitetty suositukset ja mallit tuloslaskelman ja taseen oikaisuun, ja lisäksi oppaassa perehdytään eri tunnuslukuihin, joita voidaan laskea oikaistujen tilinpäätöslukujen pohjalta. (Niskanen & Niskanen 2003, 61.)

3.4.1 Tuloslaskelman oikaisut

Tuloslaskelman oikaisemisessa tuloslaskelmasta pyritään poistamaan sellaiset erät, joiden ei ajatella kuuluvan säännölliseen liiketoimintaan. Kirjanpitoasetuksen mukaan varsinaiseen tuloslaskelmaan ei kuulu myynti- eikä käyttökatetta, mutta oikaistussa tuloslaskelmassa ne sisältyvät mukaan. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 95; Yritystutkimus 2011, 17.) Oikaistussa tuloslaskelmassa liikevaihtoon kirjataan varsinaisesta liiketoiminnasta saadut tuotot, ja esimerkiksi annetut alennukset ja arvonlisäverot poistetaan liikevaihdosta, sillä niiden ei oleteta kuuluvan yritykselle. Liiketoiminnan muiden tuottojen sisältö on usein hyvin laaja, ja sitä koskevat myös erilliset oikaisutoimenpiteet. Tilinpäätösanalyysissä liiketoiminnan muihin tuottoihin hyväksytään vain säännölliset, muut kuin varsinaisesta liiketoi-

minnasta ansaitut tuotot. Muut satunnaiset erät, kuten pysyvien vastaavien myyntivoitot, tulee oikaista pois tuloslaskelmasta. (Salmi 2000, 116.)

Oikaistussa tuloslaskelmassa tuotantoa vastaavan aine- ja tarvikekäytön määrä otetaan huomioon, ja mikäli ainevarasto on lisääntynyt, vähennetään lisäykset ostokuluista, ja jos ainevarasto on puolestaan vähentynyt, tulee vähennys lisätä ostokuluihin. (Kallunki & Kytönen 2007, 44.) Ostot siis oikaistaan varaston muutoksella, ja tällä saattaa olla hyvinkin suuri vaikutus yrityksen tulokseen. (Salmi 2000, 117.) Ulkopuoliset palvelut ovat lähinnä työsuorituksista maksettuja erillisiä korvauksia, jotka sisältyvät välittömästi tuotantoon tai myyntiin. Tällaisia on esimerkiksi alihankkijoiden tai huoltoyritysten suorittamat palvelut sekä työvoiman vuokrauskulut. Myös henkilöstökulut tulee ottaa huomioon oikaistuun tuloslaskelmaan, ja ne sisältävät ennakonpidätyksen alaiset palkat ja palkan perusteella määräytyvät kulut, kuten sosiaaliturvamaksut sekä eläkekulut. (Yritystutkimus 2011, 19.) Henkilöstökulut ovat usein pienissä yrityksissä myös huomattavan pieniä, eikä omistaja aina nosta palkkaansa suoraan yritykseltään. Omistajan onkin usein verotuksellisesti järkevää nostaa tulonsa palkan sijaan esimerkiksi osinkona tai yksityisnostona. (Salmi 2000, 117.)

Suunnitelman mukaiset poistot tulee myös usein oikaista, varsinkin jos poistoajat ovat selkeästi liian pitkiä. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 96.) Poikkeavat tilikauden pituudet eivät kuitenkaan vaikuta poistojen oikaisutarpeeseen, sillä suunnitelman mukaiset poistot määritellään kuukausitarkkuudella omaisuuden käyttöajalta. Mikäli poistot eivät ole suhteessa pysyvien vastaavien määrään ja laatuun, on poistoja myös oikaistava. Kirjanpitolautakunta on antanut erillisen ohjeen koskien pienten yritysten poistoja. Ohjeen mukaan pienten yritysten on mahdollista käyttää menojäännöspoistoja, kunhan käytetyt poistoprosentit ovat riittävän korkeita. (Yritystutkimus 2011, 22; Salmi 2000, 118.) Liiketoiminnan muut kulut sisältävät kaikki yrityksen varsinaiseen liiketoimintaan kuuluvat erät, joita ei tuloslaskelmassa erikseen mainita. Liiketoiminnan muista kuluista oikaistaan sellaiset erät, jotka ovat selvästi kertaluonteisia kuluja. Tällaisia on esimerkiksi pysyvien vastaavien myyntitappiot sekä liiketoiminnan merkittävistä muutoksista johtuvat

kertaluonteiset kulut. (Yritystutkimus 2011, 21; Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 96.)

Virallisessa tuloslaskelmassa ei kurssieroja esitetä erikseen, paitsi jos ne ovat poikkeuksellisen suuria. Kurssivoitot voidaan kirjata tuottoihin muista pysyvien vastaavien sijoituksista tai muihin korko- ja rahoitustuottoihin. Kurssitappiot puolestaan voidaan kirjata esimerkiksi korkokuluihin ja muihin rahoituskuluihin. Mikäli viralliseen tuloslaskelmaan on sisällytetty kurssieroja, tulee ne oikaistussa tuloslaskelmassa siirtää erilliseen ”kurssierot” kohtaan. (Yritystutkimus 2011, 25.) Myös tuloslaskelmaan kirjatut satunnaiset erät tulee eliminoida oikaistussa tuloslaskelmassa. Jos satunnaisiin eriin on selkeästi kirjattua varsinaiseen liiketoimintaan kuuluvia erä, jotka eivät muuten täytä satunnaisten kulujen tunnusmerkkejä, tulee ne palauttaa takaisin liiketoiminnan kuluihin. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 97; Yritystutkimus 2011, 26.)

Tilinpäätösjärjestelyjen eli poistoeron muutoksen ja vapaaehtoisten varausten muutoksien taustalla ei ole liiketoiminnallisia tapahtumia eivätkä ne vaikuta liiketoiminnan kannattavuuden tarkasteluun, joten oikaistussa tuloslaskelmassa ne tuleekin poistaa. Pakolliset varauksen puolestaan ovat kuluja, jotka liittyvät olennaisesti tarkasteltavaan tilikauteen. Ne on kirjattu tuloslaskelmassa tulosriveille, eikä niitä yleensä oikaista. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 97; Salmi 2000, 119.) Virallisen tuloslaskelman tuloverot sekä muut välittömät verot yhdistetään oikaistussa tuloslaskelmassa. Tilikauden veroihin otetaan huomioon vain ne verot, jotka aiheutuvat tietyn tilikauden säännöllisestä liiketoiminnasta. Oikaistussa tuloslaskelmassa aiempien tilikausien liiketoimintaan liittyvät saadut veronpalautukset sekä maksetut lisäverot eliminoidaan pois. Myös satunnaisista tuotoista tai kuluista johtuvat verot tulee oikaistussa tuloslaskelmassa poistaa. (Yritystutkimus 2011, 25; Salmi 2000, 119.)

3.4.2 Taseen oikaisut

Taseen oikaisun tavoitteena on poistaa kaikki sellaiset vastaavien erät, joilla ei ole tulontuottamiskykyä. Tavoitteena on myös merkitä näkyviin sellainen olennainen varallisuus, jota ei ole viralliseen taseeseen sisällytetty. (Salmi 2000, 122.) Myös

jotkut taseen ulkopuoliset sitoumuksen vaativat oikaisua. Esimerkiksi rahoitusleasingsopimusten katsotaan olevan velanottoa, ja ne tuleekin käsitellä tilinpäätösanalyysissä velkana. Jos yrityksellä on kuitenkin myös sellaista velkaa, joka ei edellytä takaisinmaksua, tulee se käsitellä voitonjakona eli oman pääoman vähenemisenä. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 102.)

Taseen vastaavaa-puoli vaatii oikaisua muun muassa perustamismenojen kohdalla. Perustamismenot eivät itsessään tuota tulosta, joten ne tuleekin poistaa vastaavista ja omasta pääomasta. Samoin tutkimusmenot tulee myös poistaa taseesta. Yrityksen liikearvo syntyy yrityskaupan ja fuusion yhteydessä, kun kauppahinta ylittää velattoman omaisuuden arvon. Mikäli liikearvoa vastaavia tulo-odotuksia ei ole, tulee liikearvo poistaa omasta pääomasta. Tämä koskee myös muita aineetomiin hyödykkeisiin kirjattuja menoja. Aineellisten hyödykkeiden, kuten maa- ja vesialueiden, rakennuksien, koneiden ja kalustojen, tasearvot eivät puolestaan yleensä vaadi erillistä oikaisua. Aineelliset hyödykkeet tulee kuitenkin poikkeuksena oikaista, mikäli liitetiedoissa on erillinen maininta omaisuuden sisältämästä piilotappiosta tai -voitosta. (Salmi 2000, 122–123; Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 102.)

Vastaavaa-puoli vaatii oikaisua myös sijoitusten osalta. Mikäli sijoituksissa on konserni- tai omistusyhteisyhtiöitä, joiden oma pääoma on jatkuvasti tappiollista, tulee ne vähentää omasta pääomasta. Myös sellaiset saamiset, jotka käsitellään yksityiskäyttönä ja joita ei todellisuudessa aiota maksaa takaisin, on syytä poistaa taseesta. (Salmi 2000, 123; Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 103.) Vaihto-omaisuuden hankintamenot sisältävät hyödykkeiden hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuneet muuttuvat menot. (Yritystutkimus 2011, 37.) Vaihto-omaisuuden arvostuksessa tulee noudattaa erityistä varovaisuutta, sillä ilman yrityksestä saatavia lisätietoja vaihto-omaisuutta ei todennäköisesti voida korjata. Myös lyhytaikaiset saamiset, kuten myyntisaamiset, vaativat usein oikaisua. Mikäli myyntisaamiset sisältävät luottotappioita, vähennetään ne saamisista ja omasta pääomasta. Myös siirtosaamisten sisältävät kurssitappiot tulee vähentää saamisista ja omasta pääomasta. (Salmi 2000, 123.)

Taseen vastattavaa-puolelta oikaisua vaatii esimerkiksi yrityksen oma pääoma. Omassa pääomassa tilikauden voittoa tai tappiota ei voida korvata nettotuloksella, sillä virallinen tuloslaskelma sisältää kaikki liiketoiminnan tapahtumat, joilla on vaikutusta omaan pääomaan. Oman pääoman oikaisut koostuvat sellaisista eristä, joilla on oikaistu varsinaisen taseen omaisuuseriä tai velkoja. Pääomalainat kuuluvat useimmiten vieraaseen pääomaan, ja ne voidaan lukea omaksi pääomaksi vain silloin, jos ne on erillisesti sijoitettu yhtiöön omana pääomana. Liitetiedoista löytyvälle pääomalainalle maksamatta oleva korko käsitellään oikaistussa taseessa velkana. Kertyneet tilinpäätösjärjestelyt ovat yrityksen pidätettyä voittoa siltä osalta, johon ei liity maksamatonta verovelkaa. Poistoerosta tai vapaaehtoisista varauksista tulee yhtiöverokannan mukainen osuus oikaistussa taseessa siirtää laskennalliseen verovelkaan. (Salmi 2000, 124; Yritystutkimus 2011, 43.)

Laskennallinen verovelka käsitellään oikaistussa taseessa pitkäaikaisena korottomana velkana, eikä se vaadi erillistä oikaisua tuloslaskelmaan. (Salmi 2000, 124; Yritystutkimus 2011, 47.) Pitkäaikaiset joukkolainat, lainat rahoituslaitoksilta ja eläkelainat käsitellään puolestaan korollisena vieraana pääomana. Saadut ennakkomaksut voivat olla joko pitkä- tai lyhytaikaisia, ja sellaiset ennakot, jotka kohdistuvat keskeneräisiin töihin, eivät tunnuslukulaskennassa kuulu velkoihin. Muut pitkäaikaiset velat, kuten lainat omistajilta ja toimittajilta, luetaan puolestaan kuuluvan korollisiin velkoihin. Myös sisäiset velat lasketaan korollisiksi, mutta muut lyhytaikaiset velat ja siirtovelat ovat puolestaan korottomia. Liitetiedoissa olevat taseen ulkopuoliset vastuut luetaan joissain tapauksissa veloiksi, sillä esimerkiksi leasing-sopimuksien voidaan ajatella olevan toisaalta omaisuutta ja toisaalta myös velkaa. (Salmi 2000, 125.)

Taseen oikaisu on yleensä vaativampaa kuin tuloslaskelman oikaisu, sillä tilinpäätös ei aina anna perusteita taseen oikaisun tekemiselle. Vaativuutta lisää myös se, että taseeseen on nykyisin mahdollista merkitä varoiksi myös sellaisia aineettomia hyödykkeitä, jotka eivät todellisuudessa välttämättä edes tuota tulosta. (Salmi 2000, 125.) Taseen analysoinnin kannalta onkin tärkeää, että omaisuus ei ole merkitty taseeseen korkeampana, kuin sen käypä arvo todellisuudessa on. Taseen analysoijan on myös hyvä muistaa, että tase on rahoituslaskelma, jonka tarkoitus ei

ole kertoa käyviä arvoja. Taseen analysoijan tulee tarkastella tasetta varovaisuuden periaatetta noudattaen, jolloin tasetta ei yliarvosteta liikaa. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 105–106.)

3.5 Tilinpäätösanalyysin tunnusluvut

Yksi tärkeä tilinpäätösanalyysin tekovaihe on tunnuslukujen laskeminen. Tunnusluvut lasketaan yleensä oikaistujen tilinpäätöstietojen pohjalta, sillä oikaistut tilinpäätöstiedot antavat perinteisiä tilinpäätöstietoja vertailukelpoisemmat tulokset. Tunnuslukujen avulla kuvataan ja analysoidaan yrityksen sen hetkistä taloudellista asemaa sekä yrityksen taloudellisia toimintaedellytyksiä. Tunnusluvut ovat myös hyödyllisiä yritysten välisissä vertailuissa ja yrityksen tulevaisuuden kehityksen pohtimisessa. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 196.) Usein tilinpäätösanalyysissä käytetään erilaisia tunnuslukuja eri mittauskohteiden laskemiseen, sillä monien samaa arvoa mittaavien tunnuslukujen käyttäminen saattaa heikentää analyysin luotettavuutta. (Laitinen 2002, 48.) Tunnuslukujen arvot tulee aina suhteuttaa johonkin vertailutietoon, kuten muiden saman alan yritysten arvoihin tai vertaamalla saatuja arvoja yrityksen omaan kehitykseen eri vuosien aikana. Osalle tunnusluvuista löytyy lisäksi YTN:n määrittelemiä normiarvoja, joista voidaan päätellä laskettuja arvoja suuntaa-antavasti. (Niskanen & Niskanen 2003, 112.)

Tilinpäätöstietojen perusteella laskettavat tunnusluvut voidaan jakaa kolmeen pääryhmään; kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden tunnuslukuihin. Vakavaraisuuden tunnuslukuja voidaan myös kutsua rahoituksen tunnusluvuiksi, ja maksuvalmiuden tunnuslukuja puolestaan likviditeetin tunnusluvuiksi. Näiden päättunnuslukujen lisäksi tilinpäätöstiedoista voidaan myös laskea tehokkuutta mittaavia kiertonopeustunnuslukuja. Perinteisten tilinpäätöstietojen pohjalta laskettavien tunnuslukujen lisäksi on olemassa myös joukko esimerkiksi kassavirtalaskelmiin perustuvia tunnuslukuja sekä osakekohtaisia tunnuslukuja. (Niskanen & Niskanen 2003, 110.) Tilinpäätösanalyysissä käytettävät tunnusluvut perustuvat kuitenkin lähtökohtaisesti tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen sisältämiin tietoihin. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 197.)

Tilinpäätöksen tunnusluvut esitetään pääsääntöisesti suhdelukumuotoisina, jolloin niissä suhteutetaan yksi tilinpäätöksen erä johonkin toiseen tilinpäätöserään, kuten liikevaihtoon tai taseen loppusummaan. Tunnusluvut esitetään usein suhdelukumuotoisina, sillä suhdelukumuotoisuus mahdollistaa parhaiten vertailun erikokoisten yritysten sekä eri tilinpäätös vuosien välillä. Tunnusluvut kerrotaan lisäksi usein sadalla, jolloin niistä saadaan prosenttilukumuotoisia. Tunnuslukujen antamien tulosten luotettavuus riippuu suoraan tilinpäätöstietojen luotettavuudesta, ja tämän lisäksi tunnuslukujen luotettavuuteen vaikuttaa kaksi tekijää. Ensimmäinen tekijä on se, kuinka hyvin tunnusluku mittaa sitä ominaisuutta, jota sen on tarkoitus mitata. Tätä tekijää kutsutaan myös validiteetiksi. Tunnusluvun katsotaan olevan validi, jos sen antamat tulokset ovat keskimääräisesti oikeita. Toinen luotettavuuteen vaikuttava tekijä on tunnusluvun kyky antaa ei-sattumanvaraisia mittaustuloksia, ja tätä voidaan kutsua myös tunnusluvun luotettavuudeksi eli reliabiliteetiksi. Tunnusluku luokitellaan reliaabeliksi, kun sen antamien mittaustulosten hajonta on pieni. (Niskanen & Niskanen 2003, 111.)

3.5.1 Kannattavuuden tunnusluvut

Yrityksen kannattavuudella tarkoitetaan saman tilikauden aikana kertyneiden tuottojen ja menojen välistä erotusta. Kannattavuuden mittareina voi olla esimerkiksi yrityksen liikevoitto tai nettotulos. Tilinpäätöksen pohjalta lasketut kannattavuutta kuvaavat tunnusluvut ovat suhteellisia kannattavuusmittareita, joissa kannattavuus jaetaan suhteutettavalla tilinpäätöserällä, kuten taseen pääomaerällä tai liikevaihdolla. Tilinpäätösanalyseissä kannattavuus lasketaan usein koko yrityksen tasolla, ja ne mittaavat ensisijaisesti vain lyhyen aikavälin kannattavuutta. (Niskanen & Niskanen 2003, 112.)

Kannattavuutta voidaan mitata kahdella erilaisella suhteellisella mittareiden ryhmällä; tuloksen rakennetta kuvaavilla voittoprosenteilla sekä pääoman tuottoprosenteilla. Voittoprosenttia mitattaessa yrityksen tulos suhteutetaan yrityksen liikevaihtoon, ja pääoman tuottoprosenttia laskettaessa yrityksen tulos suhteutetaan yrityksen käytössä olleisiin resursseihin eli pääomaan. Voittoprosentti-tunnusluvut sopivat parhaiten yhden yrityksen kehityksen seuraamiseen, ja tunnuslukujen muutokset voivat kertoa muun muassa yrityksen kannattavuuden ja

yrittäjien toimintatapojen muutoksista. Pääoman tuotto prosentit puolestaan soveltuu hyvin yritysten välisiin kannattavuusvertailuihin. Pääoman tuotto prosentit kuvaavat vuosikorkoa, jonka yritys harjoittamansa liiketoiminnan avulla ansaitsee sitomalleen pääomalleen. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 217–218, 220.)

Erilaisia voittoprosenttilaskureita on muun muassa liiketulosprosentin, nettotulosprosentin ja rahoitustulosprosentin laskeminen. Näistä tavanomaisin voittoprosenttiin perustuva tunnusluku on liiketulosprosentti. Liiketulosprosentti kertoo, paljonko varsinaisen liiketoiminnan tuotoista on jäljellä ennen rahoituskuluja ja veroja. Liiketulosprosentti saadaan jakamalla liikevoitto liiketoiminnan tuotoilla. Liiketulosprosenttia käytetään ensisijaisesti vain yksittäisen yrityksen kehityksen seuraamiseen. (Niskanen & Niskanen 2003, 112–113; Leppiniemi & Kykkänen 2007, 143.)

$$\text{Liiketulosprosentti} = \frac{\text{Liiketulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100 \%$$

Toinen voittoprosenttia kuvaava tunnusluku on nettotulosprosentin laskeminen. Nettotulosta voidaan pitää myös yrityksen varsinaisen toiminnan tuloksena, ja käytännössä se kuvaa yrityksen omistajille jäävää osuutta tilikauden tuloksesta. Nettotulosprosentin mukaan toiminta on kannattavaa, jos nettotulos on positiivinen. (KauppalehtiBalance 2011.)

$$\text{Nettotulosprosentti} = \frac{\text{Nettotulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100 \%$$

Rahoitustulosprosentti kuvaa myös yrityksen voittoa. Rahoitustulos kertoo yrityksen kyvystä suoriutua varsinaisen liiketoiminnan tuotoilla lainojen lyhennyksestä, investointien omarahoituksesta ja käyttöpääoman lisäyksestä. Rahoitustuloksen tulee usein myös kattaa omistajien voitonjakotarpeet. Rahoitustulosta käyttää pääasiassa rahoittajat. Mikäli rahoitustulos jää negatiiviseksi, yritys on luultavasti joutunut kattamaan juoksevia rahoituskulujaan joko lisävelalla tai purkamalla likviditeettiään. Rahoitustulos on myös toimialakohtainen, eikä se sovellu eri toimialojen välisiin vertailuihin. (KauppalehtiBalance 2011.)

$$\text{Rahoitustulosprosentti} = \frac{\text{Rahoitustulos (Liiketulos + Poistot)}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100 \%$$

Pääoman tuottoprosenttilaskureita on esimerkiksi kokonaispääoman tuottoprosentin, sijoitetun pääoman tuottoprosentin sekä pääoman tuottoprosentin laskeminen. Kokonaispääoman tuottoprosentti kertoo, kuinka paljon yritystoiminnassa mukana olevalle pääomalle on kertynyt tilikaudella tuottoa. Käytännössä tunnusluku kuvaa yrityksen kykyä huolehtia sen käytössä olevasta kokonaispääomasta, ja tunnusluvussa kokonaispääomalla käytetään taseen loppusummaa. Tunnusluvulle annettujen viitteellisten ohjearvojen mukaan tunnusluku on hyvä, jos se on yli 10 %, tyydyttävä 5–10 % välillä ja heikko, jos tulos on alle 5 %. (KauppalehtiBalance 2011; Leppiniemi & Kykkänen 2007, 145.)

$$\text{Kokonaispääoman tuottoprosentti} = \frac{(\text{Nettotulos} + \text{Rahoituskulut} + \text{Verot}) \times 12 \text{ kk}}{\text{Taseen keskimääräinen loppusumma}} \times 100 \%$$

Sijoitetun pääoman tuottoprosentti on yksi käytetyimmistä kannattavuuden tunnusluvuista. Sijoitetun pääoman tuottoprosentti kuvaa, kuinka paljon tuottoa yritys on saanut sijoitetulle korkoa tai muuta tuottoa vaativalle pääomalleen. Tunnuslukua verrataan yleisemmin yrityksen keskimääräisiin pääomakustannuksiin. Sijoitetun pääoman tuottoprosentti eroaa koko edellä mainitusta kokonaispääoman tuottoprosentista siten, että sijoitetun pääoman tuottoprosentissa jakajana on omistajien ja velkojien yritykseen sijoittama pääoma. (Niskanen & Niskanen 2003, 115.) Sijoitetun pääoman vähittäistuottona pidetään usein yrityksen vieralle pääomalleen maksamaa korkoa. Tunnusluvun vertailtavuutta heikentävät kuitenkin esimerkiksi mahdolliset suuret investoinnit, jotka sitovat yrityksen pääomia ja jotka eivät ole vielä ehtineet tuottamaan tulosta tilikaudelle. (KauppalehtiBalance 2011.)

$$\text{Sijoitetun pääoman tuottoprosentti} = \frac{(\text{Nettotulos} + \text{Rahoituskulut} + \text{Verot}) \times 12 \text{ kk}}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin} \\ (\text{Oma pääoma} + \text{Korolliset velat})} \times 100 \%$$

Oman pääoman tuotto prosentti kuvaa yrityksen kykyä tehdä tuottoa omistajilta saaduille pääomille, sillä luku kertoo, kuinka paljon omalle pääomalle on kertynyt tilikauden aikana tuottoa. Oman pääoman tuotto prosenttin tavoitetulos määräytyy yrityksen omistajien itse asettaman tuotto vaatimuksen mukaan. Oman pääoman tuotto prosentissa huomioitavaa on kuitenkin se, että myös pienet omat pääomat voivat joskus kasvattaa oman pääoman tuoton korkeaksi, vaikka tulos euromääräisesti olisikin heikko. Oman pääoman tuotto prosenttin rinnalla olisikin hyvä tarkastella myös yrityksen euromääräistä nettotulosta. (Niskanen & Niskanen 2003, 116; KauppalehtiBalance 2011.)

$$\text{Oman pääoman tuotto prosentti} = \frac{\text{Nettotulos x 12 kk}}{\text{Oma pääoma keskimäärin}} \times 100 \%$$

3.5.2 Vakavaraisuuden tunnusluvut

Yrityksen vakavaraisuudella tarkoitetaan yrityksen kykyä suoriutua velvoitteistaan pitkällä aikavälillä. Käytännössä vakavaraisuuden tunnusluvut kuvaavat yrityksen vieraan ja oman pääoman suhdetta eli pääomarakennetta. Pääsääntönä voidaan ajatella, että mitä enemmän yrityksen rahoitusrakenteessa on vierasta pääomaa, sitä huonompi on sen vakavaraisuus ja sitä suurempaan pidetään yrityksen rahoitusriskiä. (Niskanen & Niskanen 2003, 130.) Yrityksen vakavaraisuuden tunnuslukuja ovat muun muassa omavaraisuusaste, suhteellinen velkaantuneisuusaste, nettovelkaantumisaste eli gearing-prosentti, vieraan pääoman takaisinmaksuaika sekä lainojen hoitokate. (KauppalehtiBalance 2011.)

Vakavaraisuuden perusmittarina pidetään omavaraisuusasteen mittaamista eli oman pääoman ja yrityksen koko pääoman välistä suhdetta. Omavaraisuusaste mittaa yrityksen vakavaraisuutta, sen tappion sietokykyä sekä yrityksen kykyä suoriutua sitoumuksistaan pitkällä aikavälillä. Tunnusluvun avulla selviää, kuinka paljon yrityksen varallisuudesta on rahoitettu omalla pääomalla ja mitä korkeampi tunnusluvun arvo on, sitä vakaammalle pohjalle yrityksen liiketoiminta rakentuu. Omavaraisuusastetta voidaan pitää hyvänä, mikäli se on yli 40 %, tyydyttävänä 20–40 % välillä ja heikkona, jos se on alle 20 %. (Leppiniemi & Kykkänen 2007, 145; KauppalehtiBalance 2011.)

$$\text{Omavaraisuusaste \%} = \frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{Saadut ennakot}} \times 100 \%$$

Suhteellinen velkaantuneisuusaste on tunnusluku, jossa yrityksen vieras pääoma eli velat suhteutetaan yrityksen koko liikevaihtoon. Tunnuslukua voidaan käyttää saman alan yritysten välisissä vertailuissa, eikä sille ole annettu erillisiä selkeitä ohjeita. Mikäli suhteellinen velkaantuneisuusaste on korkea, edellyttää se usein yritykseltä hyvää ja vakaata käyttökattoa, jonka avulla yritys selviytyy vuosittaisista lainojen hoidoistaan. (Niskanen & Niskanen 2003, 132; KauppalehtiBalance 2011.)

$$\text{Suhteellinen velkaantuneisuusaste \%} = \frac{\text{Taseen velat} - \text{Saadut ennakot}}{\text{Liikevaihto 12 kk}} \times 100 \%$$

Nettovelkaantumisaste eli gearing-prosentti kuvaa yrityksen velkaantuneisuutta. Gearing-tunnusluvussa korollisen vieraan pääoman ja oman pääoman määrää verrataan keskenään, ja tunnusluvusta selviää, mikä on näiden kahden pääomien välinen suhde yrityksessä. Ohjesääntönä on, että mitä korkeampi tunnusluvun arvo on, sitä korkeampana voidaan pitää myös yrityksen velkaantuneisuutta. (KauppalehtiBalance 2011.) Mikäli tunnusluvun saama arvo on pienempi kuin 1, voidaan yrityksen vakavaraisuutta pitää hyvänä. Jos gearing-arvo on negatiivisen puolella, on yritys silloin erittäin vakavarainen ja yrityksessä on enemmän saamia kuin velkoja. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 261.) Jos negatiivinen arvo johtuu kuitenkin oman pääoman negatiivisuudesta, on tunnusluvun arvo silloin heikko.

$$\text{Gearing eli nettovelkaantumisaste \%} = \frac{\text{Korolliset velat} - \text{Rahat ja rahoitusarvopaperit}}{\text{Oma pääoma}} \times 100 \%$$

Vieraan pääoman takaisinmaksuaika mittaa yrityksen toiminnallista vakavaraisuutta. Tunnusluku kuvaa, kuinka paljon yrityksellä kuluu aikaa vieraan pääoman palauttamiseen, jos yrityksen tulorahoitus säilyy samana ja se käytetään kokonaan lainojen maksamiseen. Tulorahoituksella tarkoitetaan niitä yrityksen ansaitsemia nettotuloja, jotka yritys voi käyttää vieraan pääoman hoitamiseen. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 263–264.) Tunnusluvulle annettujen viitteellisten ohjeiden

mukaan tunnusluku on erinomainen, jos lainat voidaan maksaa takaisin yhden vuoden aikana. Jos aikaa lainojen takaisinmaksuun kuluu kuitenkin yli 10 vuotta, voidaan tunnuslukua pitää heikkona. Mikäli yrityksen tulorahoitus on negatiivinen, on tunnusluvun arvo myös aina heikko. (KauppalehtiBalance 2011.)

$$\text{Vieraan pääoman takaisinmaksuaika} = \frac{\text{Sijoitettu vieras pääoma}}{\text{Rahoitustulos 12 kk}}$$

Lainojen hoitokate kuvaa myös yrityksen toiminnallista vakavaraisuutta, sillä se mittaa yrityksen tulorahoituksen riittävyyttä vuotuisiin lainanhoitomaksuihin ja korkojen lyhennyksiin. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 264.) Tunnusluku laskeaan usein tulevaisuuden ennusteista, jolloin laskennassa käytetään lainaehtojen mukaisia lyhennyksiä. Lainojen hoitokate on hyvä, jos se on yli kaksi vuotta, ja heikko, mikäli se on alle yhden vuoden. (KauppalehtiBalance 2011.)

$$\text{Lainojen hoitokate} = \frac{\text{Rahoitustulos} + \text{Rahoituskulut}}{\text{Rahoituskulut} + \text{Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset}}$$

3.5.3 Maksuvalmiuden tunnusluvut

Maksuvalmiudella eli likviditeetillä tarkoitetaan yrityksen kykyä suoriutua juoksevista maksuvelvoitteistaan. Toisin sanoen maksuvalmius kuvaa siis yrityksen lyhyen aikavälin rahoituksen riittävyyttä. Pääsääntönä voidaan ajatella, että mitä parempi yrityksen maksuvalmius on, sitä helpommin yritys selviää vaadituista maksuistaan. Maksuvalmiuden päättelemisen yrityksen tilinpäätöstiedoista ei kuitenkaan ole täysin yksiselitteistä, sillä tilikauden päättymispäivä kuvaa vain sen hetkisen päivän tilannetta, ja nämä tilanteet voivat vaihdella päivittäin. Tilinpäätöstiedoista saa kuitenkin suuntaa antavia tuloksia yrityksen maksuvalmiudesta. (Kallunki & Kytönen 2007, 84; Leppiniemi & Leppiniemi 2007, 147.)

Tärkeimpiä maksuvalmiuden tunnuslukuja on quick ratio ja current ratio. Quick ratio -tunnusluku kuvaa rahoituksen määrää verrattuna lyhytaikaisen vieraan pääoman määrään. Mikäli rahoitusomaisuus riittää kattamaan lyhytaikaisen vieraan pääoman, voidaan maksuvalmiutta pitää hyvänä. (Leppiniemi & Leppiniemi 2007, 148.) Annettujen ohjearvojen mukaan quick ratio -tunnusluku on hyvä, jos se on

yli 1, tyydyttävä 0,5–1 välillä ja heikko, mikäli se on alle 0,5. (KauppalehtiBalance 2011.)

$$\text{Quick ratio} = \frac{\text{Rahoitusomaisuus} - \text{Osatuloutuksen saamiset}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}}$$

Current ratio -tunnusluku on hyvin samankaltainen kuin quick ratio, mutta current ratio -tunnusluvussa myös vaihto-omaisuus otetaan huomioon. Current ratio soveltuu quick ratiota paremmin saman toimialan yritysten välisiin vertailuihin. Tunnusluvun viitteellisten ohjearvojen mukaan tunnusluku on hyvä, jos se on yli 2, tyydyttävä 1–2 välillä ja heikko, jos se on alle 1. (Leppiniemi & Leppiniemi 2007, 148; KauppalehtiBalance 2011.)

$$\text{Current ratio} = \frac{\text{Vaihto-omaisuus} + \text{Rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}}$$

Kolmas tilinpäätösanalyysissä yleisesti käytössä oleva maksuvalmiuden tunnusluku on nettokäyttöpääomaprocentin laskeminen. Nettokäyttöpääomaprocentti kuvaa likviditeetin kehitystä suhteessa yrityksen liikevaihtoon. Tunnusluvusta siis selviää, kuinka suuri osa yrityksen käyttöpääomasta on rahoitettu omalla pääomalla ja pitkäaikaisella vieraalla pääomalla. (Niskanen & Niskanen 2003, 121.) Nettokäyttöpääomaprocentti soveltuu hyvin myös eri yritysten välisiin vertailuihin. (KauppalehtiBalance 2011.)

$$\text{Nettokäyttöpääomaprocentti} = \frac{\text{Nettokäyttöpääoma}}{\text{Liikevaihto 12 kk}} \times 100 \%$$

3.5.4 Kiertoaika-tunnusluvut

Kiertoaika-tunnusluvuilla analysoidaan rahan sitoutumista yrityksen toimintaan, eli tunnusluvut siis kuvaavat, missä ajassa yrityksen tulot ja menot kertyvät. Tunnuslukujen laskemisen avulla yritys saa tietoa tulo-rahoituksen riittävydestä sekä maksuvalmiuden taustalla vaikuttavista tekijöistä. Myyntisaamisten kiertoaika kertoo, kuinka monen vuorokauden kuluessa myyntitulot keskimäärin kertyvät yrityksen kassaan. Pääsääntönä on, että mitä pitempiä maksuaikoja yritys tarjoaa

ja mitä hitaammin asiakkaat maksavat laskunsa, sitä enemmän pääomia sitoutuu yrityksen toimintaan. Myyntisaamisten kiertoaika kuvaa myös yrityksen perinnän toimivuutta, sillä mitä nopeammin myyntisaamiset kiertävät, sitä paremmin yrityksen perintä toimii. Mikäli yritys haluaa lyhentää myyntisaamisten kiertoaikaa, yritys voi joko lisätä käteismyynnin osuutta, kiristää maksuehtoja tai tehostaa perintätoimenpiteitään. (Kallunki & Kytönen 2007, 88–89; KauppalehtiBalance 2011.)

$$\text{Myyntisaamisten kiertoaika} = \frac{\text{Myyntisaamiset} + \text{Sisäiset myyntisaamiset}}{\text{Liikevaihto 12 kk}} \times 365$$

Ostovelkojen kiertoaika kuvaa, kuinka monta vuorokautta ostovelat ovat yrityksen velkana ennen kuin ne menevät maksuun. Ostovelkojen kiertoajalle ei voida määrittää viitearvoja, sillä sitä pitää tarkastella toimialakohtaisesti. Mikäli kiertoajat pidentyvät huomattavasti, voidaan sitä pitää merkinä heikentyneestä maksuvalmiudesta. Ostovelkojen poikkeuksellisen pitkä maksuaika saattaa jopa viitata maksuvaikeuksiin. Ostovelkojen kiertoaika kuitenkin kasvaa, mikäli yrityksen investointeihin liittyviä ostovelkoja sisältyy taseen ostovelkoihin. Ostovelkojen kiertonopeutta laskettaessa onkin hyvä varmistaa, että taseen ostovelat on sisällytetty aine- ja tarvikeostoihin. (Kallunki & Kytönen 2007, 89–90; KauppalehtiBalance 2011.)

$$\text{Ostovelkojen kiertoaika} = \frac{\text{Ostovelat} + \text{Sisäiset ostovelat}}{\text{Ostot} + \text{Ulkopuoliset palvelut}} \times 365$$

Vaihto-omaisuuden kiertoaika kuvaa, kuinka hyvin yrityksen varastohallinto toimii. Mitä pienempi tunnusluvun arvo on, sitä tehokkaammin yrityksen materiaalihallinto ja markkinointi toimii. Vaihto-omaisuuden kiertoaika on hyvin toimialakohtainen tunnusluku, ja tulosta voidaan vertailla muun muassa toimialan keskimääriin lukuihin tai kilpailijoiden tuloksiin. Monet yritykset pyrkivät nopeaa varaston kiertoon niin raaka-aine- kuin valmisteverastojenkin kohdalla, ja varaston kierron nopeutta voidaan pyrkiä parantamaan esimerkiksi tehostamalla osto-toimia, nopeuttamalla valmistusprosesseja sekä nopeuttamalla tuotteiden toimitamista asiakkaille. Esimerkiksi elintarvikekaupat pyrkivät nopeaan varaston kier-

toon, sillä elintarvikkeet pilaantuvat helposti eikä niitä voi säilyttää varastoissa pitkää aikaa. (Kallunki & Kytönen 2007, 90–91.)

$$\text{Vaihto-omaisuuden kiertoaika} = \frac{\text{Vaihto-omaisuus ilman ennakoita}}{\text{Aine ja tarvikekäyttö 12 kk}} \times 365$$

4 TILINPÄÄTÖSANALYYSI LAHJATAVARALIIKE OY

Teen tilinpäätösanalyysin case-yritykseen, joka valmistaa ja myy lahjatavaratuotteita Länsi-Suomen alueella. Käytän opinnäytetyössäni kohdeyrityksestä nimeä Lahjatavaraliike Oy. Yritys on toiminut vuodesta 1998 asti, ja perustamishetkellä yrityksessä oli töissä vain yrityksen omistaja. Toiminta on kuitenkin laajentunut vuosien aikana, ja parhaimmillaan työntekijöitä on ollut jopa 14 henkilöä. Vuoteen 2012 mennessä työntekijöiden määrä on kuitenkin jälleen supistunut, ja nykyisin yrityksessä työskentelee vakituisesti enää kaksi henkilöä. Teen yrityksestä tilinpäätösanalyysin vuosien 2006–2010 ajalta, ja vuoden 2006 tilikaudella yrityksessä työskenteli 13 henkilöä ja vuonna 2010 työntekijöitä oli kolme. Opinnäytetyöni tutkimusaikana on vähennetty runsaasti työntekijöitä, ja tulen pohtimaan myös tämän vaikutusta yrityksen talouteen.

Lahjatavaraliike Oy:n omistajan haastatteluista selviää, että yritys on laajentanut liiketoimintaansa vuosien aikana. Laajentuminen on koskenut muun muassa liikkeen elintarviketuotteita, joita tuotetaan ja myydään nykyisin perustamisvuotta enemmän. Lahjatavaraliike Oy:n elintarviketuotteet ovat pääsääntöisesti pidemmän aikaa säilyviä tuotteita, kuten makeisia ja kahvi- ja teetuotteita, jotka eivät varastoa ajatellen vaadi erityisen nopeaa varastonkiertoaikaa. Lahjatavaraliike Oy:llä on jälleenmyyjiä usealla paikkakunnalla Suomessa, ja yrityksen tuotteita voi tilata myös nettikaupan välityksellä.

Tulen opinnäytetyössäni perehtymään Lahjatavaraliike Oy:n taloudelliseen tilanteeseen vuosien 2006–2010 aikana. Yrityksen tilinpäätöstiedoista selviää, että yrityksen tulos on ollut tappiollista neljän viimeisen tarkasteluvuoden aikana. Yritys on kuitenkin parantanut taloudellista tilannettaan tarkasteluvuosien jälkeen, ja vuoden 2011 tulos on ollut voittoa. Perehdyn kuitenkin pääsääntöisesti opinnäytetyössäni vain tarkasteluvuosien tilanteeseen, ja tulen lisäksi etsimään syitä tuloksen paranemiseen. Opinnäytetyössäni on apuna neljä vertailuyritystä, jotka myös valmistavat ja myyvät lahjatavaratuotteita Länsi-Suomen alueella. Vertailen näiden viiden yrityksen tilinpäätöstietoja keskenään laskemalla kannattavuuden, vakavaraisuuden, maksuvalmiuden ja toiminnan tehokkuuden tunnuslukuja. Selven-

nän opinnäytetyössäni tunnuslukujen tuloksia erilaisten kuvioiden ja taulukoiden avulla, ja pyrin löytämään syitä saamiini tuloksiin.

4.1 Tilinpäätöksen oikaisut

Tilinpäätösanalyysin ensimmäinen vaihe on kohdeyrityksen tilinpäätöstietojen oikaiseminen. Tilinpäätöstietojen oikaisujen avulla tilinpäätöksistä pyritään poistamaan kaikki sellaiset erät, jotka voivat vaikuttaa tilikauden tuloksen luotettavuuteen. Näitä eräitä ovat muun muassa kaikki suuret, kertaluontoiset erät, joita syntyy esimerkiksi käyttöomaisuuden myynnistä. Nämä kertaluontoiset erät eivät kerro koko totuutta tilikauden tuloksesta, ja sen vuoksi ne tulee oikaista tilinpäätöstiiedoista.

Lahjatarvialiike Oy:n tilinpäätöstietojen oikaisut ovat tilinpäätöserien uudelleenjärjestelyjä, sillä tilinpäätöksen liitetiedoista ei löytynyt erillisiä oikaisua vaativia kohtia. Uudelleenjärjestelyt koskivat pääasiassa tuloslaskelman oikaisuja käyttökateen saamiseksi sekä taseen oman ja vieraan pääoman uudelleenjärjestelyjä. Lahjatarvialiike Oy:n oikaistu tuloslaskelma vuosilta 2006–2010 löytyy opinnäytetyön liitteestä 1 ja oikaistu tase liitteistä 2.

4.1.1 Tuloslaskelman oikaisut

Tuloslaskelmassa yrityksen liikevaihto ja liiketoiminnan muut tuotot eivät vaadi erillistä oikaisua. Ostot tilikauden aikana ja varaston muutos yhdistetään oikaistun tuloslaskelman kohtaan ”aine- ja tarvikekäyttö”. Yrityksen henkilöstökulut esitetään oikaistussa tuloslaskelmassa yhtenä eränä, kuten myös liiketoiminnan muut kulut. Virallisessa tuloslaskelmassa käyttökate ei enää ilmoiteta, mutta oikaistussa tuloslaskelmassa käyttökate on mukana (Salmi 2000, 118). Lahjatarvialiike Oy:n kohdalla käyttökate saadaan vähentämällä liiketoiminnan tuotoista aine- ja tarvikekäyttö, henkilöstökulut sekä liiketoiminnan muut kulut, ja vuoden 2008 kohdalla tulee liiketoiminnan tuotoista vähentää myös ulkopuoliset palvelut. Oikaistun tuloslaskelman liiketulos saadaan vähentämällä käyttökatteesta suunnitelman mukaiset poistot, jotka Lahjatarvialiike Oy:n kohdalla eivät vaadi erillistä oikaisua.

Virallisen tuloslaskelman rahoitustuotot ja kulut saadaan siirtää oikaistuun tuloslaskelmaan sellaisenaan. Lahjatavaraliike Oy:n vuosien 2006 ja 2008 tuloslaskelmaan sisältyy myös tuloveroja, jotka siirretään oikaistun tuloslaskelman kohtaan ”välittömät verot”. Yrityksen nettotulos saadaan lisäämällä ja vähentämällä liiketuloksesta korko- ja rahoitustuotot sekä korko- ja muut rahoituskulut. Myös mahdolliset välittömät verot tulee vähentää liiketuloksesta ennen nettotuloksen saamista. Lahjatavaraliike Oy:n kokonaistulos saadaan vähentämällä nettotuloksesta satunnaiset kulut, joita kohdeyrityksen kohdalla on vuoden 2010 tuloslaskelmassa. Lahjatavaraliike Oy:n tilikausien tulos on ollut vain vuonna 2006 voittoa, ja muiden tarkasteluvuosien kohdalla tulos on ollut tappiollista.

4.1.2 Taseen oikaisut

Virallisen taseen vastaavaa-puolen oikaisut alkavat pysyvien vastaavien oikaisulla. Lahjatavaraliike Oy:n taseen aineettomia hyödykkeitä ovat muut pitkävaikutteiset menot, joita on kirjattu vuosien 2008–2010 taseeseen. Nämä saadaan siirtää oikaistuun taseeseen ilman erillistä oikaisua. Aineelliset hyödykkeet saadaan myös siirtää suoraan oikaistuun taseeseen, ja näitä Lahjatavaraliike Oy:n tapauksessa ovat maa- ja vesialueet, rakennukset ja rakennelmat sekä koneet ja kalusto. Vain vuoden 2010 tilinpäätöksestä ei löydy maa- ja vesialueita eikä rakennuksia ja rakennelmia, sillä nämä on liitetietojen mukaan myyty vuonna 2010 kokonaan pois. Lahjatavaraliike Oy:n taseeseen sisältyy myös muita osakkeita ja osuuksia, jotka saadaan siirtää suoraan oikaistuun taseeseen.

Taseen vaihtuvien vastaavien oikaisut alkavat vaihto-omaisuuden oikaisulla. Vaihto-omaisuutta on Lahjatavaraliike Oy:n tapauksessa aineet ja tarvikkeet, jotka saadaan suoraan siirtää oikaistuun taseeseen. Lyhytaikaisia saamisia ovat myyntisaamiset, muut saamiset ja siirtosaamiset, joista myyntisaamiset siirretään oikaistuun taseeseen suoraan ja siirtosaamiset yhdistetään muihin saamisiin. Myös rahat ja pankkisaamiset saadaan siirtää oikaistuun taseeseen suoraan, ja näitä löytyy virallisen taseen vuosilta 2006–2009.

Taseen vastattavaa puolen oikaisu alkaa oman pääoman sekä vieraan pääoman oikaisulla. Oman pääoman osakepääoma ei vaadi erillistä oikaisua, ja se saadaan

siirtää suoraan oikaistun taseen kohtaan ”osake-, osuus tai muu vastaava pääoma”. Virallisen taseen ”edellisen tilikauden tulos” kohdasta vähennetään mahdolliset tilikauden aikana jaetut voitot. Osakeyhtiö on kirjanpitolain mukaan oikeutettu jakamaan varojaan osinkona, mikäli varojen jakaminen ei heikennä yhtiön maksukykyisyyttä (Yritystutkimus 2011, 40). Lahjatavaraliike Oy on jakanut vuosien 2006, 2007 ja 2009 aikana osinkoa, ja nämä tulee vähentää edellisen tilikauden tuloksesta. Tilikauden tulos saadaan puolestaan siirtää suoraan oikaistuun taseeseen.

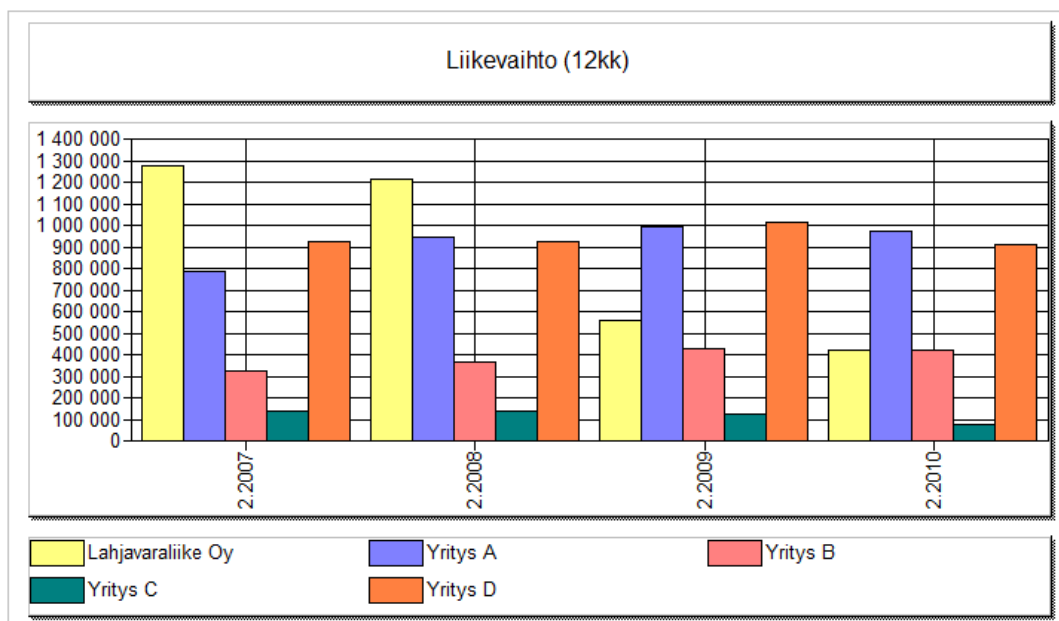
Virallisen taseen vieraan pääoman oikaisut eivät Lahjatavaraliike Oy:n kohdalla vaadi erillisiä oikaisutoimenpiteitä. Myös lainat rahoituslaitoksilta saadaan suoraan siirtää oikaistuun taseeseen, ja virallisen taseen vuosien 2006 ja 2007 kohdalla muut velat siirretään oikaistun taseen kohtaan ”muut pitkäaikaiset velat”. Lainat rahoituslaitoksilta siirretään oikaistussa taseessa kohtaan ”korolliset lyhytaikaiset velat”, ja ostovelat saadaan siirtää suoraan oikaistuun taseeseen. Virallisen taseen muut velat ja siirtovelat ovat korottomia, ja ne tuleekin siirtää oikaistun taseen kohtaan ”muut korottomat lyhytaikaiset velat”. Muilta osin Lahjatavaraliike Oy:n tase ei vaadi oikaisutoimenpiteitä.

4.2 Liiketoiminnan laajuus

Lahjatavaraliike Oy:n liikevaihto on vähentynyt vuosien 2006–2010 aikana. Vuoden 2006 liikevaihto oli noin 1 275 000 euroa, kun taas vuonna 2010 liikevaihto oli laskenut 380 000 euroon. Lahjatavaraliike Oy:n tulos on ollut vuosien 2007–2010 aikana tappiollista, ja tämä on osaltaan vaikuttanut yrityksen liikevaihdon suuruuteen. Kun Lahjatavaraliike Oy:n liikevaihtoa verrataan vertailuyrityksiin, huomataan kohdeyrityksen liikevaihdon olleen vuosien 2006 ja 2007 aikana kaikista suurin. Vuosien 2008 ja 2009 aikana Lahjatavaraliike Oy:n liikevaihto on kuitenkin laskenut reilusti, ja noiden vuosien osalta Yritys A ja Yritys D ovat olleet liikevaihdoltaan kohdeyritystä suurempia. Kaikkien neljän vertailuyritysten liikevaihdot ovat myös pysyneet vertailuvuosien aikana suunnilleen samoina.

Kuviosta 1 näkee yritysten liikevaihdon jakauman vuosien 2006–2009 ajalta. Lahjatavaraliike Oy:n tilikausi loppuu helmikuussa, ja kuvion ensimmäiset pylvää

kuvaavat tilikautta 3/2006–2/2007 ja vastaavasti viimeiset pylväätilikautta 3/2009–2/2010. Opinnäytetyössäni käsittelen kuitenkin tilikautta 3/2006–2/2007 vuotena 2006 ja esimerkiksi tilikautta 3/2009–02/2010 vuotena 2009. Opinnäytetyössäni on käytössä vertailuyritysten tilikaudet vuosien 2006–2009 ajalta, joten käyttämissäni kuvioissa ei ole otettu huomioon vuotta 2010. Tutkin kuitenkin kohdeyrityksen osalta myös vuoden 2010 tilinpäätöstietoja.

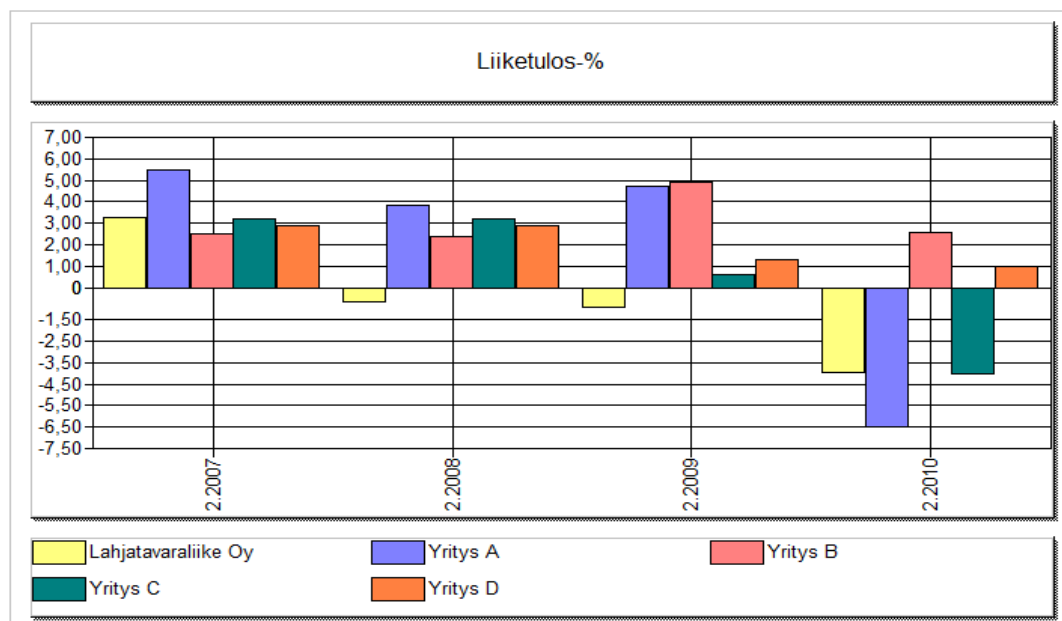

Kuvio 1. Liikevaihdon suuruus vuosien 2006–2009 aikana

Kun tarkastellaan kuviota 1, huomataan Lahjavaraliike Oy:n liikevaihdon suuren vähenemisen vuosien 2007 ja 2008 välillä. Liikevaihto kuvaa yrityksen tuottamien tavaroiden ja palveluiden myynnistä saatavia myyntituloja (E-Conomic 2012). Tästä voidaan päätellä, että Lahjavaraliike Oy:n tapauksessa yrityksen myyntituotot ovat vähentyneet radikaalisti vuosien 2007 ja 2008 välillä. Lahjavaraliike Oy:n tilinpäätöksistä käy myös ilmi, että yrityksen vuoden 2007 ostot ovat lähes 460 000 euroa suuremmat, kuin vuonna 2008. Vastaavasti yrityksen vuoden 2007 myyntisaamiset ovat kuitenkin noin 9 000 euroa pienemmät vuoteen 2008 verrattuna. Myös ostovelkaa on ollut vuonna 2007 lähes 47 000 euroa enemmän, kuin vuonna 2008. Tästä voidaan päätellä, että myös nämä tekijät ovat olleet osasyynä liikevaihdon laskuun.

4.3 Liiketoiminnan kannattavuus

Lahjatavaraliike Oy:n kannattavuutta tarkastellaan neljän eri tunnusluvun avulla; liiketulosprosentin, nettotulosprosentin, sijoitetun pääoman tuotto prosenttien sekä oman pääoman tuotto prosenttien. Liiketulosprosentti kuvaa yrityksen varsinaisen liiketoiminnan tuottoa ennen rahoituskuluja ja veroja (KauppalehtiBalance 2011). Kuvio 2 nähdään, että Lahjatavaraliike Oy:n liiketulos on laskenut vuosien 2006–2009 aikana. Lahjatavaraliike Oy:n liiketulos on ollut positiivista vuonna 2006, mutta muiden tarkasteluvuosien osalta liiketulos on ollut negatiivista. Vuosien 2008 ja 2009 välillä Lahjatavaraliike Oy:n liiketulos on myös vähentynyt entisestään. Tästä voidaan päätellä, että koko Suomea koetellut taloudellinen taantuma on vaikuttanut Lahjatavaraliike Oy:n kannattavuuteen.

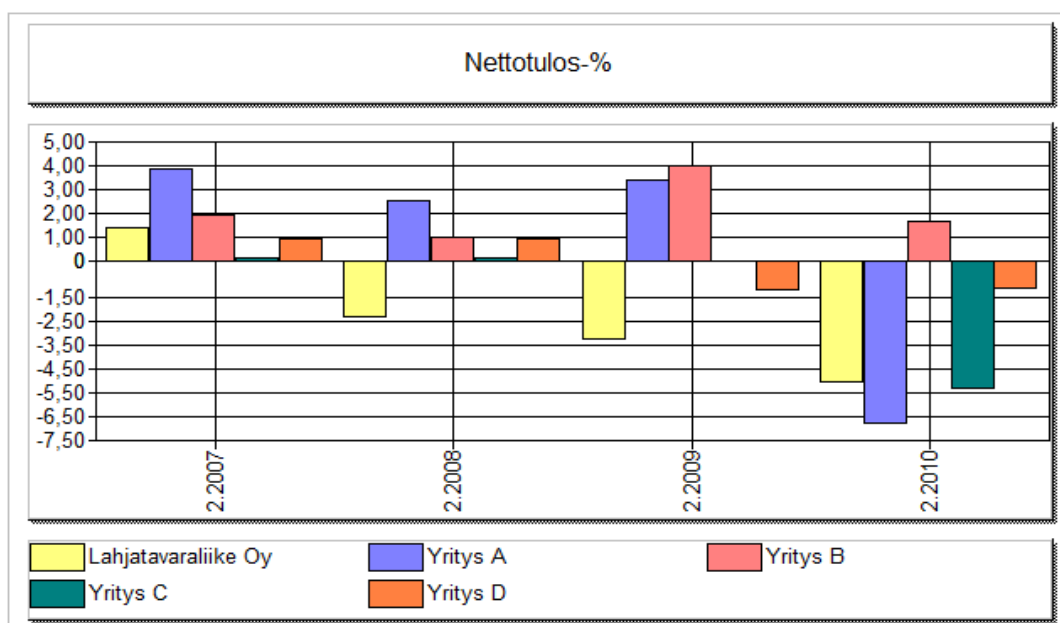

Kuvio 2. Liiketulosprosentin suuruus vuosina 2006–2009

Tutkimalla Lahjatavaraliike Oy:n tilinpäätöstietoja huomataan, että vuoden 2010 liiketulosprosentti on lähes samansuuruinen vuoden 2009 kanssa. Vuoden 2010 liikevaihto on edellistä vuotta alhaisempi, mutta vastaavasti vuoden 2010 liiketulos on noin 2 600 euroa edellisvuotta parempi. Tämän perusteella vuoden 2010 liiketulosprosentti on parantunut noin 0,3 % edellisvuodesta. Vertailuyrityksistä Yritys A:n ja Yritys C:n liiketulos on laskenut huomattavasti vuosien 2008 ja 2009 välillä. Liiketulosprosenttia käytetään kuitenkin ensisijaisesti vain yksittä-

sen yrityksen kehityksen seuraamiseen. Liiketulosprosenttia ei myöskään voida suoraan vertailla muiden yritysten välillä, sillä yritykset ovat liiketoiminnaltaan erisuuruisia. Kuviosta 2 kuitenkin huomataan, että myös jokaisen vertailuyrityksen liiketuloksessa on ollut laskua vuosien 2008 ja 2009 välillä, ja tämän perusteella taloudellinen lama on jättänyt jälkensä myös vertailuyrityksiin.

Nettotulosprosentti kuvaa yrityksen varsinaisen liiketoiminnan tulosta. (Kauppa-lehtiBalance 2011.) Nettotulosprosentti antaa liiketulosprosenttia tarkemman kuvan yrityksen talouden tilasta, sillä nettotulokseen otetaan huomioon myös korko- ja rahoitustuotot, korko- ja rahoituskulut sekä välittömät verot. Kuviosta 3 nähdään, että Lahjatavaraliike Oy:n nettotulosprosentti on laskenut tarkasteluvuosien aikana. Myös vertailuyrityksistä Yritys A:n, Yritys C:n ja Yritys D:n nettotulosprosentti on ollut vuosien 2008 ja 2009 välillä laskussa. Nettotuloksen positiivinen tulos kertoo, että yritys on selvinnyt varsinaisen liiketoiminnan tuloksella lainojen koroista sekä käyttöpääoman ja investointien omarahoituksesta. (Kauppa-lehtiBalance 2011.) Kuviosta 3 nähdään, että vain Yritys B:n nettotulosprosentti on pysynyt vuosien 2006–2009 aikana positiivisena. Muiden yritysten osalta nettotulosprosentti on ollut vuonna 2009 negatiivinen, ja Lahjatavaraliike Oy:n kohdalla nettotulosprosentti on ollut negatiivista myös vuosina 2007 ja 2008.

Kuvio 3. Nettotulosprosentin suuruus vuosina 2006–2009

Tutkimalla Lahjatavaraliike Oy:n tilinpäätöstietoja huomataan, että vuoden 2010 nettotulosprosentti on parantunut edellisvuodesta noin 2 %. Yrityksen nettotulos on vaihtelevasti laskenut ja parantunut tarkasteluvuosien aikana, mutta liikevaihto on laskenut jokaisena vuotena. Lahjatavaraliike Oy:n tilinpäätöstiedoista selviää, että yrityksen nettotulos on ollut vuosien 2007–2010 aikana negatiivista, mistä johtuen myös nettotulosprosentti on ollut tuolloin negatiivinen.

Sijoitetun pääoman tuottoprosentti kertoo, kuinka paljon tuottoa yritys on saanut sijoitetulle korkoa tai muuta tuottoa vaativalle pääomalleen. (Niskanen & Niskanen 2003, 115.) Taulukosta 1 huomataan, että Lahjatavaraliike Oy:n sijoitettu pääoma ei ole tuottanut tulosta tarkasteluvuosien aikana. Sijoitetun pääoman tuottoprosentti on ollut jokaisena tarkasteluvuotena negatiivinen, ja tuottoprosentin arvo on vaihdellut noin -7,50 – -11,50 % välillä. Sijoitetun pääoman tuottoprosentin tulos on heikko, mikäli se on alle 3 %, ja Lahjatavaraliike Oy:n tapauksessa tulos on ollut heikko jokaisena tarkasteluvuotena. Vertailuyrityksistä vain Yritys B:n tulos on ollut positiivista jokaisena tarkasteluvuotena. Muiden yritysten osalta tulos on ollut negatiivista vuonna 2009, ja Yritys A:n tapauksessa tulos on ollut huomattavan negatiivista. Taulukosta 1 nähdään, ettei sijoitetun pääoman tuottoprosenttia ei ole voitu laskea vuonna 2006. Sijoitetun pääoman tuottoprosenttia verrataan aina edellisen vuoden sijoitettuun pääomaan, ja koska opinnäytetyössä on käytössä tilikaudet vuodesta 2006 alkaen, ei vuoden 2005 sijoitettua pääomaa ole tiedossa.

Taulukko 1. Sijoitetun pääoman tuottoprosentti vuosina 2007–2010

	2007	2008	2009	2010
Lahjatavaraliike Oy	-8,67 %	-7,78 %	-11,11 %	-10,34 %
Yritys A	16,02 %	17,86 %	-41,53 %	
Yritys B	14,77 %	53,87 %	18,67 %	
Yritys C	-4,20 %	-50,14 %	-8,00 %	
Yritys D	-5,07 %	-3,00 %	-2,09 %	

Sijoitetun pääoman tuottoprosentin vertailtavuutta saattaa heikentää se, ettei aina ole tiedossa luotettavaa tietoa yrityksen taseen vieraan pääoman jakamisesta kontrolliseen ja korottomaan osaan. Myös pienet pääomat saattavat joskus kasvattaa

tuoton korkeaksi, vaikka tulos olisikin euromääräisesti vähäinen. (KauppalehtiBalance 2011.) Vertailuyrityksistä Yritys A:n vuoden 2008 tilikauden tulos on ollut huomattavan paljon Yritys B:n tulosta suurempi. Yritys B:n sijoitetun pääoman tuotto prosentti on kuitenkin vuonna 2008 Yritys A:n tulosta korkeampi. Kun tarkastellaan näiden kahden yrityksen tilinpäätöstietoja, huomataan Yritys A:n nettotuloksen osuuden suhteessa sijoitettuun omaan pääomaan olevan Yritys B:n tulos pienempi. Tämän vuoksi Yritys B:n sijoitetun pääoman tuotto prosentti on Yritys A:n tulosta korkeampi, vaikka Yritys A:llä on tilinpäätöstietojen mukaan enemmän sijoitettua omaa pääomaa ja yrityksen tulos on Yritys B:n tulosta suurempi.

Oman pääoman tuotto prosentti kuvaa yrityksen kykyä tehdä tuottoa omistajilta saaduille pääomille. Luku kuvaa, kuinka paljon tuottoa omalle pääomalle on kertynyt tilikauden aikana. (Niskanen & Niskanen 2003, 116.) Oman pääoman tuotto taso määräytyy yrityksen omistajien itse asettamien tuotto vaatimusten mukaan, ja lähtökohtaisesti yrityksen on tuotettava riittävästi tuottoa niin vieraalle kuin omalle pääomalleen. Tunnusluvun ohjeellisten viitearvojen mukaan tulos on heikko, jos se on alle 5 %, ja erinomainen, mikäli se on yli 20 %. (KauppalehtiBalance 2011.)

Taulukosta 2 nähdään, että Lahjatavaraliike Oy:n oman pääoman tuotto on ollut negatiivista tarkasteluvuosien aikana. Kun tutkitaan Lahjatavaraliike Oy:n tilinpäätöstietoja, huomataan yrityksen nettotuloksen olevan negatiivinen jokaisena tarkasteluvuotena. Yrityksen oma pääoma on laskenut tasaisesti tarkasteluvuosien aikana, ja huipussaan se on ollut vuonna 2007. Taulukosta 2 huomataan, että ainoastaan Yritys B:n tulos on ollut positiivista jokaisena tarkasteluvuotena. Yritys A:n tulos on ollut positiivinen vuosien 2007 ja 2008 aikana, mutta vuonna 2009 tulos menee reilusti negatiivisen puolelle. Tarkastellessa Yritys A:n tilinpäätöstietoja huomataan yrityksen nettotuloksen olevan negatiivinen vuonna 2009, ja vuonna 2008 tulos on puolestaan ollut huomattavan positiivinen. Tästä syystä oman pääoman tuotto prosentti on laskenut näiden vuosien välillä.

Taulukko 2. Oman pääoman tuotto prosentti vuosina 2007–2010

	2007	2008	2009	2010
Lahjatavaraliike Oy	-13,70 %	-10,78 %	-15,86 %	-15,91 %
Yritys A	15,57 %	18,72 %	-41,53 %	
Yritys B	29,96 %	72,40 %	21,88 %	
Yritys C	-4,20 %	-72,73 %	-28,57 %	
Yritys D	1166,67 %	72,00 %	34,15 %	

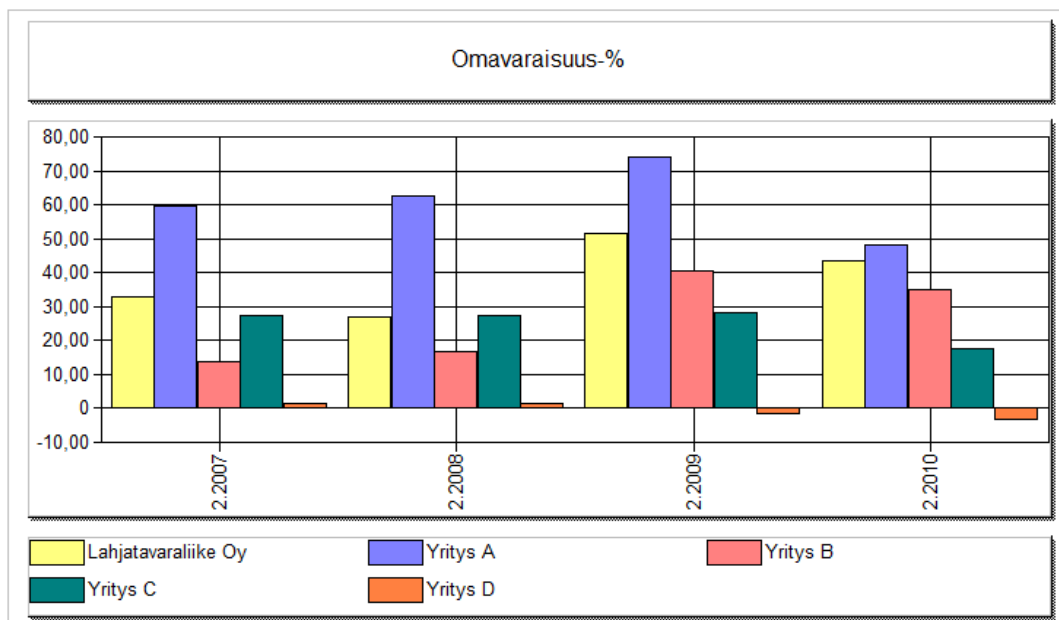
Taulukosta 2 nähdään, että Yritys D:n oman pääoman tuotto prosentti saa huomattavan korkeita arvoja. Yrityksen tilinpäätöstiedoista kuitenkin nähdään, että niin yrityksen nettotulos ja kuin oma pääomakin ovat molemmat olleet negatiivisen puolella. Yrityksen oma pääoma on ollut jopa huomattavan negatiivista, sillä esimerkiksi vuoden 2009 oma pääoma on ollut keskimäärin -10 000 euroa. Laskettaessa oman pääoman tuotto prosenttia näiden lukujen suhde saa kuitenkin positiivisen arvon, ja tämän vuoksi Yritys D:n oman pääoman tuotto prosenttia ei voida pitää pätevänä.

4.4 Yrityksen vakavaraisuus

Lahjatavaraliike Oy:n liiketoiminnan vakavaraisuutta tarkastellaan omavaraisuusasteen, suhteellisen velkaantuneisuusasteen sekä nettovelkaantumisasteen eli gearing-luvun avulla. Omavaraisuusastetta pidetään vakavaraisuuden perusmittarina, ja se kuvaa oman pääoman ja koko yrityksen pääoman välistä suhdetta. (Kauppa-lehtiBalance 2011.) Kuviosta 4 nähdään, että Lahjatavaraliike Oy:n omavaraisuusaste on pysynyt melko tasaisena. Huipussaan se on ollut vuonna 2008, jolloin omavaraisuusaste oli yli 50 %. Ohjeellisten viitearvojen mukaan omavaraisuusaste on hyvä, mikäli se on yli 40 %, ja Lahjatavaraliike Oy:n kohdalla tämä on toteutunut vuosina 2008–2010. Viitearvojen mukaan omavaraisuusaste on heikko, jos se menee alle 20 %, ja näin ei ole Lahjatavaraliike Oy:n kohdalla käynyt yhtenkään tarkasteluvuotena.

Lahjatavaraliike Oy:n vuoden 2010 omavaraisuusaste on parantunut edellisvuodesta noin 10 %. Yrityksen oma pääoma on ollut huipussaan vuonna 2006, ja oma pääoma on laskenut tasaisesti vuoteen 2010 mennessä. Taseen loppusumma on ollut myös laskussa vuosien 2006–2010 välillä. Oman pääoman suhde taseeseen

on kuitenkin parantunut tarkasteluvuosien aikana, mistä johtuen yrityksen omavaraisuusaste on myös parantunut. Omavaraisuusasteen perusteella Lahjatavaraliike Oy:n vakavaraisuutta voidaan pitää hyvänä, ja yrityksen varallisuudesta suurin osa on rahoitettu omalla pääomalla.

Kuvio 4. Omavaraisuusaste vuosina 2006–2009

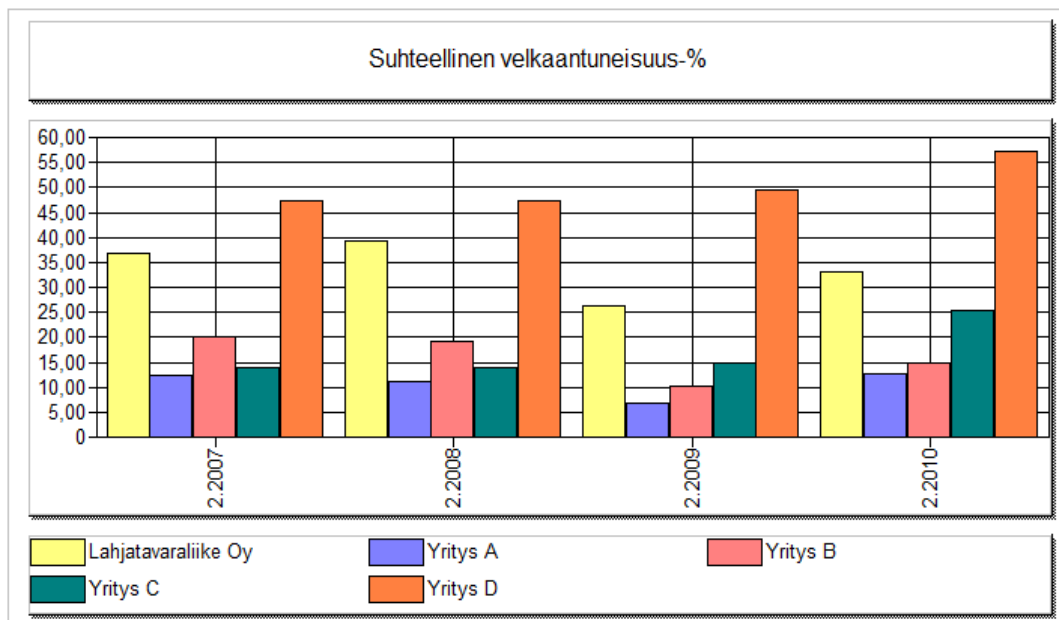
Kuviosta 4 nähdään, että vertailuyrityksistä Yritys A:n omavaraisuusaste on ollut erinomainen melkein jokaisena tarkasteluvuotena, sillä ohjearvojen mukaan omavaraisuusaste on erinomainen, jos se on yli 50 %. Myös Yritys B:n ja Yritys C:n omavaraisuusaste on positiivisen puolella jokaisena tarkasteluvuotena. Vain Yritys D:n omavaraisuusaste on negatiivinen vuosien 2008 ja 2009 aikana, ja kahtena ensimmäisenä tarkasteluvuotena omavaraisuusaste on vain vähän positiivisen puolella. Yritys D:n tilinpäätöstietoja tutkimalla huomaakin, että yrityksen oman pääoman osuus suhteessa vieraaseen pääomaan on huomattavasti muiden yritysten arvoja pienempi. Tämän perusteella Yritys D:n varallisuudesta suurin osa on rahoitettu vieraalla pääomalla, ja vieraan pääoman suhde yrityksen omaan pääomaan on todella korkea. Jotta yritykset pystyisivät pitämään omavaraisuusasteen hyvänä tulevaisuudessa, yrityksiä kannattaa välttää liiallista vieraan pääoman käyttöä esimerkiksi uusien investointien suunnittellessaan.

Suhteellinen velkaantuneisuusaste mittaa yrityksen velkojen suhdetta liiketoiminnan laajuuteen, sillä tunnusluvussa yrityksen velat suhteutetaan liikevaihtoon. Suhteellinen velkaantuneisuusaste sopii hyvin saman toimialan yritysten välisiin vertailuihin. (Niskanen & Niskanen 2003, 132.) Kun tarkastellaan Lahjatavaraliike Oy:n suhteellista velkaantuneisuusastetta, huomataan tuloksen vaihtelevan 25–40 % välillä. Kuviosta 5 nähdään, että Lahjatavaraliike Oy:n suhteellinen velkaantuneisuusaste on ollut huipussaan vuonna 2007, ja alimmillaan se on ollut vuonna 2008. Tästä voidaan päätellä, että yrityksen rahoitusrakenteeseen liittyvät riskit ovat pienentyneet näiden vuosien välillä. Yritys on vähentänyt työntekijöitään noin 10 henkilöllä vuosien 2007 ja 2008 aikana, ja tästä saatujen säästöjen avulla yritys on voinut vähentää myös vieraan pääoman osuuttaan. Tilinpäätöstietoja tutkimalla huomataankin, että vuonna 2007 Lahjatavaraliike Oy:n vieras pääoma on ollut huomattavasti suurempi, kuin vuonna 2008.

Lahjatavaraliike Oy:n suhteellinen velkaantuneisuusaste on ollut nousussa vuosien 2008 ja 2009 välillä. Tilinpäätöstiedoista nähdään, että vuonna 2009 Lahjatavaraliike Oy:n velat ovat olleet vuotta 2008 pienemmät, mutta vastaavasti liikevaihto on ollut myös pienempi. Liikevaihto kuvaa yrityksen myyntituottojen määrää, ja yritys on myynyt vähemmän tuotteita lamavuosien aikana. Tästä syystä suhteellinen velkaantuneisuusaste on noussut vuosien 2008 ja 2009 välillä.

Tarkastellessa kuviota 5 nähdään, että Lahjatavaraliike Oy:n suhteellinen velkaantuneisuusaste on ollut vertailuyrityksistä toiseksi korkein jokaisena tarkasteluvuotena. Yritys D:n arvot ovat kuitenkin olleet kaikista suurimmat. Yritys D:n tilinpäätöstiedoista nähdään, että sen velat ovat olleet huomattavan korkeita muihin vertailuyrityksiin nähden. Vastaavasti myös Yritys D:n liikevaihto on ollut muiden yritysten liikevaihtoa suurempi. Yritys D:n suhteellinen velkaantuneisuusaste on ollut huipussaan vuonna 2009, jolloin se on ollut lähes 60 %. Muiden yritysten arvot ovat pysyneet alle 25 % jokaisen tarkasteluvuoden aikana, ja tilinpäätöksistä nähdäänkin, että näiden yritysten velat ovat olleen paljon pienempiä muihin verrattuna. Kuviosta 5 huomataan, että Yritys A:n suhteellinen velkaantuneisuusaste on ollut jokaisena tarkasteluvuotena kaikista alhaisin. Yritys A:n tilinpäätöstiedoista nähdään, että vaikka yrityksellä on Yritys B:tä ja Yritys C:tä enemmän vel-

kaa, on Yritys A:n liikevaihto kuitenkin näiden yritysten liikevaihtoa suurempi, minkä vuoksi myös sen suhteellinen velkaantuneisuusaste on ollut muiden arvoja pienempi.

Kuvio 5. Suhteellinen velkaantuneisuusaste vuosina 2006–2009

Lahjatavaraliike Oy:n vuoden 2010 suhteellinen velkaantuneisuusaste on laskenut edellisvuoteen verrattuna. Yrityksen tilinpäätöstiedoista nähdään, että vuoden 2010 liikevaihto on ollut edellisvuotta alhaisempi, mutta vastaavasti vuonna 2010 yrityksellä on ollut vähemmän velkaa. Velan osuus on lähes puolittunut, sillä vuonna 2009 vierasta pääomaa on ollut noin 138 000 euroa, kun taas vuonna 2010 velkaa on ollut enää 75 000 euroa. Tästä johtuen Lahjatavaraliike Oy:n suhteellinen velkaantuneisuusaste on myös parantunut vuoteen 2010 mennessä. Yritys on luopunut käyttöomaisuudestaan kokonaan vuoden 2010 aikana, ja tämän vuoksi yritys on voinut vähentää radikaalisti myös vierasta pääomaansa.

Viimeisenä vakavaraisuuden mittaukseen käytettävänä tunnuslukuna on nettovelkaantumisasteen eli gearing-luvun mittaaminen. Gearing-luku kuvaa yrityksen velkaantuneisuutta, sillä tunnusluku kertoo, mikä on omistajien yrityksiin sijoittaman oman pääoman ja rahoittajilta lainattujen vieraan pääoman välinen suhde. Ohjesääntönä voidaan sanoa, että mitä korkeampi tunnusluvun arvo on, sitä korkeampi on myös yrityksen velkaantuneisuus. (KauppalehtiBalance 2011.) Jos tun-

nusluvun arvo on pienempi kuin 1, voidaan yrityksen vakavaraisuutta pitää hyvänä. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 261.) Jos tunnusluvun arvo on kuitenkin negatiivinen oman pääoman vuoksi, on sen arvo silloin heikko.

Taulukko 3. Gearing eli nettovelkaantumisaste vuosina 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010
Lahjatavaraliike Oy	1,50	1,98	0,53	0,86	0,52
Yritys A	-0,31	-0,21	-0,06	-0,05	
Yritys B	0,99	0,89	-0,03	0,03	
Yritys C	-0,15	-0,21	0,75	0,33	
Yritys D	37,51	-25,25	-13,06	54,50	

Taulukosta 3 nähdään, että Lahjatavaraliike Oy:n nettovelkaantumisaste on vaihdellut noin 0,50–2 asteen välillä. Taulukon 3 perusteella Lahjatavaraliike Oy:n nettovelkaantumisaste on ollut hyvä vuosien 2008–2010 aikana, sillä arvo on ollut silloin alle yhden. Yrityksen tilinpäätöstiedoista nähdään, että noiden vuosien aikana yrityksen oman pääoman osuus on vieraan pääoman osuutta suurempi. Vastaavasti kahden viimeisen tarkasteluvuoden aikana vierasta pääomaa on hieman enemmän, kuin omaa pääomaa. Näiden perusteella Lahjatavaraliike Oy:n nettovelkaantumisaste on paranemaan päin, ja yrityksen vakavaraisuutta voidaan tämän mukaan pitää hyvänä.

Taulukosta 3 huomataan, että Yritys A:n nettovelkaantumisaste on jokaisena tarkasteluvuotena negatiivinen. Yrityksen tilinpäätöstiedoista nähdään, että yrityksellä ei ole lainkaan korollista vierasta pääomaa, minkä vuoksi yrityksellä on saamia enemmän kuin velkoja. Yritys B:n nettovelkaantumisaste vaihtelee hieman, mutta jokaisen tarkasteluvuoden arvo pysyy alle yhden ja nettovelkaantumisasteen voidaan sanoa olevan hyvä. Myös Yritys C:n arvot pysyvät alle yhden, ja kahden ensimmäisen tarkasteluvuoden aikana arvo on negatiivisen puolella. Yritys C:n tilinpäätöstiedoista nähdään, että yrityksellä ei ole vuosina 2006 ja 2007 lainkaan korollista vierasta pääomaa, minkä vuoksi sen nettovelkaantumisaste saa negatiivisen arvon.

Taulukosta 3 nähdään, että Yritys D:n nettovelkaantumisaste eroaa suuresti vertailuyrityksistä. Yritys D:n tilinpäätöstietoja tutkimalla nähdään, että yrityksellä on

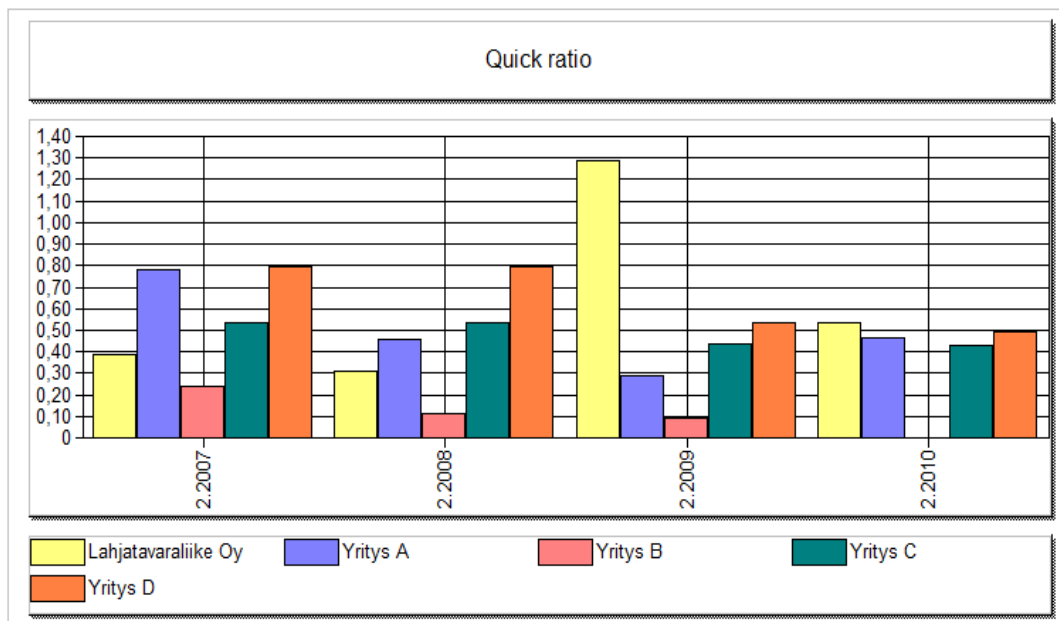
korollista vierasta pääomaa huomattavan paljon omaa pääomaa enemmän. Taulukosta 3 huomataan, että Yritys D:n nettovelkaantumisaste saa negatiivisen arvon vuosien 2007 ja 2008 aikana, mutta yrityksen tilinpäätöstiedoista selviää, että negatiivisuus johtuu yrityksen oman pääoman negatiivisuudesta. Tämän vuoksi tunnusluvun arvo on heikko jokaisena tarkasteluvuotena, ja Yritys D:tä voidaan pitää erittäin velkaisena.

4.5 Yrityksen maksuvalmius

Lahjatavaraliike Oy:n maksuvalmiuden tarkasteluun käytetään apuna tunnuslukuja ja quick ratio ja current ratio. Quick ratio kuvaa yrityksen rahoituksen määrää verrattuna lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan. Luvun suositusarvo on yksi, jolloin yrityksen rahoitusomaisuus on riittävä kattamaan täysin lyhytaikaiset velat. Muiden ohjesääntöjen mukaan tunnusluvun arvo on erinomainen, jos se on yli yksi ja puoli, ja heikko, mikäli arvo on alle 0,3. Quick ratio antaa kuitenkin vain tilinpäätöspäivän mukaisen arvon, ja maksuvalmius saattaa vaihdella voimakkaasti tilikauden aikana. (KauppalehtiBalance 2011.)

Tarkasteltaessa kuviota 6 nähdään, että Lahjatavaraliike Oy:n quick ratio on nousut voimakkaasti vuotena 2008, jolloin arvo on liki 1,3. Tämä arvo on myös muihin yrityksiin nähden huomattavan korkea. Lahjatavaraliike Oy:n tilinpäätöstiedoista nähdään, että yrityksen vuoden 2008 rahoitusomaisuus on hieman muiden vuosien arvoja korkeampi, mutta vastaavasti lyhytaikainen vieras pääoma on huomattavasti pienempi. Myös tähän vaikuttaa yrityksen vähentämät työntekijät vuosien 2007 ja 2008 välillä, sillä vähennyksistä saatujen säästöjen avulla vierasta pääomaa on voitu myös vähentää. Tämän seurauksena vuoden 2008 quick ratio on parempi muihin vuosiin nähden, ja tulos on ollut hyvä.

Lahjatavaraliike Oy:n muiden vuosien arvo on ollut 0,3–0,5 välillä, ja ohjesääntöjen mukaan tulos on ollut tuolloin välttävä. Lahjatavaraliike Oy:n tilinpäätöstiedoista nähdään, että muiden vuosien osalta sen rahoitusomaisuus on ollut melko tasaista, mutta vuoden 2009 lyhytaikaiset velat ovat olleet kahden ensimmäisen vertailuvuoden arvoja pienemmät. Tästä syystä vuoden 2009 quick ratio on ollut vuosien 2006 ja 2007 arvoja parempi.

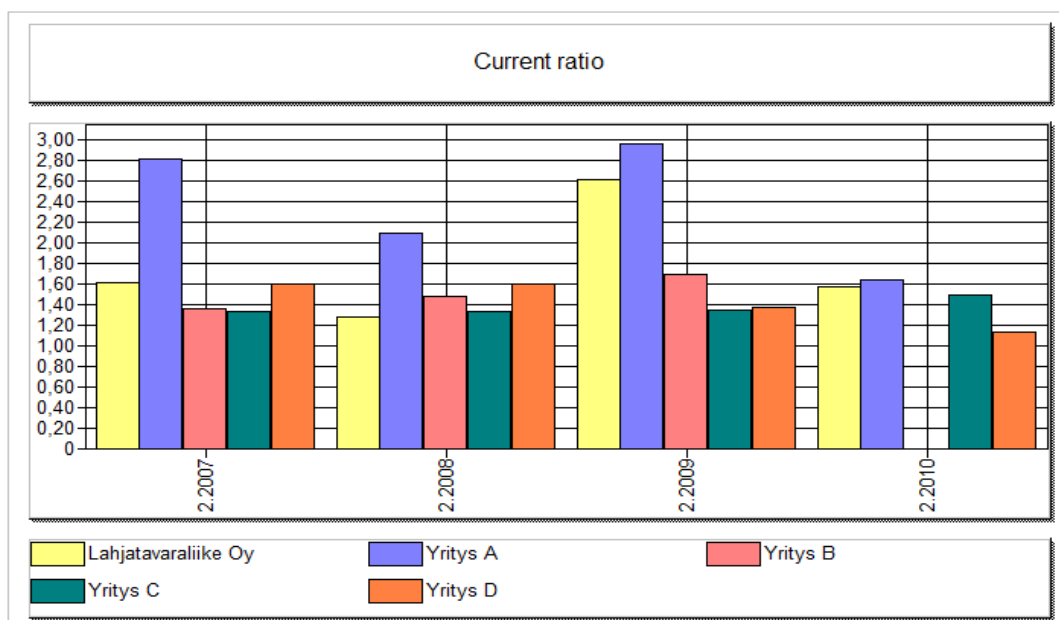
Kuvio 6. Quick ratio vuosien 2006–2009 aikana

Lahjatavaraliike Oy:n tilinpäätöstiedoista nähdään, että vuoden 2010 quick ratio on hieman edellisvuotta alempi. Vuoden 2009 quick ratio on noin 0,53 astetta, ja vuonna 2010 arvo on noin 0,51. Tilinpäätöstietojen mukaan yrityksellä ei ole vuonna 2010 lainkaan rahoja ja pankkisaamisia, ja vuonna 2009 niitä on ainoastaan 20 euroa. Yrityksellä on kuitenkin vuonna 2009 enemmän lyhytaikaisia saamisia, mutta myös lyhytaikaista vierasta pääomaa on tuona vuonna enemmän. Tästä johtuen näiden lukujen suhde on lähes samansuuruinen kahden viimeisen tarkasteluvuoden aikana.

Tarkasteltaessa Lahjatavaraliike Oy:n tulosta vertailuyrityksiin huomataan tuloksen vaihtelevan paljon tarkasteluvuosien välillä. Lahjatavaraliike Oy:n quick ratio on ollut vuonna 2008 huomattavan korkea muihin verrattuna, mutta muiden vuosien osalta tulos on ollut hieman muita parempi vain vuonna 2009. Vertailuyrityksistä Yritys D:n quick ratio on yltänyt toiseksi parhaimpaan tulokseen vuosina 2006 ja 2008, jolloin sen tulos on ollut 0,8. Myös Yritys A:n quick ratio on ollut vuonna 2006 noin 0,8, mutta muiden vuosien osalta Yritys A:n arvo on ollut heikompi. Yritys B:n arvot ovat olleet jokaisena tarkasteluvuotena heikoimpia, ja vuoden 2009 arvoa Yritys B:ltä ei ole voitu laskea ollenkaan. Yritys B:n tilinpäätöksistä nähdään, että vuonna 2009 yrityksellä ei ole ollut lyhytaikaista vierasta

pääomaa lainkaan, mistä syystä sen quick ratiota ei voida tuon vuoden osalta laskea.

Current ratio mittaa yrityksen maksuvalmiutta pidemmässä tarkasteluperspektiivissä kuin quick ratio, sillä current ratio-tunnuslukuun lasketaan mukaan myös yrityksen vaihto-omaisuus. Current ratio soveltuukin quick ratiota paremmin saman toimialan yritysten välisiin vertailuihin. Current rationin tarkastelussa on hyvä tutkia erityisesti luvun kehitystä tarkasteluvuosien välillä. Ohjearvojen mukaan current ratio on erinomainen, jos se on yli 2,5, ja heikko, jos luku on alle yhden. Myös current ratio antaa vain tilinpäätöspäivän mukaisen arvon, ja maksuvalmius saattaa vaihdella suuresti tilikauden aikana. (KauppalehtiBalance 2011.)

Kuvio 7. Current ratio vuosien 2006–2009 aikana

Tarkasteltaessa kuviota 7 nähdään, että Lahjatavaraliike Oy:n current ratio on ollut huipussaan vuonna 2008, ja muiden vuosien osalta tulos on ollut melko tasaisista. Vuonna 2008 current ratio on ollut 2,6, ja ohjearvojen mukaan tulos on ollut silloin erinomainen. Muiden tarkasteluvuosien arvot ovat vaihdelleet 1,3–1,6 välillä, ja current ratio on ollut silloin välttävä. Tilinpäätöksistä nähdään, että vuonna 2008 Lahjatavaraliike Oy:llä on ollut velkoja huomattavasti vähemmän, mitä edellisinä vuosina. Myös yrityksen vaihtuvien vastaavien osuus on ollut edellisiä vuo-

sia alhaisempi. Tämän seurauksena vuoden 2008 current ratio on ollut muiden vuosien arvoja parempi. Lahjatavaraliike Oy:n current ratio on kuitenkin laskenut vuoteen 2009 mennessä. Tilinpäätöstiedoista nähdään, että yrityksen vuoden 2009 vaihtuvat vastaavat ovat vuoden 2008 arvoja pienemmät, ja vuoden 2009 velat ovat puolestaan suuremmat. Tämän vuoksi current ratio on ollut laskussa näiden vuosien välillä.

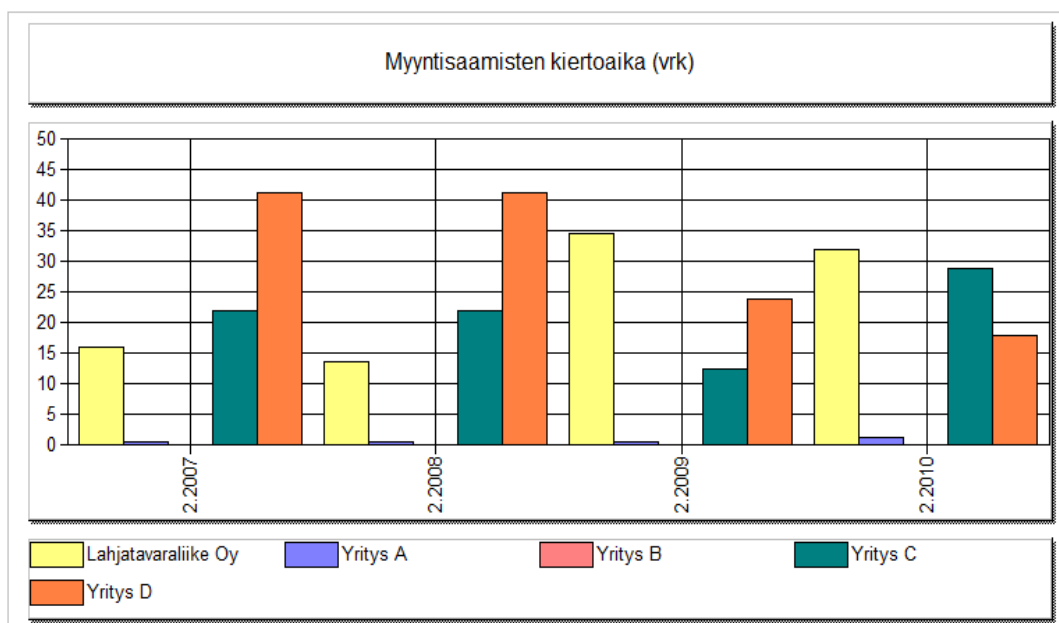
Lahjatavaraliike Oy:n tilinpäätöstietojen mukaan vuoden 2010 current ratio on kasvanut edellisvuodesta lähes 0,6 astetta. Vuoden 2009 current ratio on ollut noin 1,57 astetta, ja vuonna 2010 arvo on ollut noin 2,24. Tilinpäätöstietojen mukaan yrityksellä on vuonna 2010 edellisvuotta enemmän vaihto-omaisuutta, ja vastaavasti myös vierasta pääomaa on ollut vähemmän. Tästä johtuen current ration arvo on parantunut vuoteen 2010 mennessä, ja tulos on ollut ohjearvojen mukaan hyvä.

Vertailuyrityksistä Yritys A:n current ratio on ollut jokaisena tarkasteluvuotena parhain. Yrityksen tilinpäätöstiedoista nähdään, että sen vaihtuvat vastaavat suhteessa lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan ovat olleet korkeammat, mistä syystä sen current ratio on myös korkeampi. Vuoden 2009 osalta Yritys A:n current ratio on kuitenkin lähes Lahjatavaraliike Oy:n tasalla. Tuon vuoden tilinpäätöksestä nähdään, että Yritys A:lla on ollut vuonna 2009 huomattavasti muita vuosia enemmän velkaa. Tämän vuoksi sen current ratio on laskenut hurjasti vuosien 2008 ja 2009 välillä. Muiden vertailuyritysten osalta tulos on ollut tasaista jokaisena tarkasteluvuotena.

4.6 Yrityksen toiminnan tehokkuus

Lahjatavaraliike Oy:n toiminnan tehokkuutta mitataan kiertoaika-tunnuslukujen avulla. Toiminnan tehokkuuden tarkasteluun käytetään apuna kolmea eri tunnuslukua; myyntisaamisten kiertoaikaa, ostovelkojen kiertoaikaa sekä vaihto-omaisuuden kiertoaikaa. Myyntisaamisten kiertoaika kertoo, kuinka monta päivää myyntisaamiset ovat saamisina ennen kuin asiakkaat maksavat laskunsa. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 138.) Pääsääntönä on, että mitä nopeammin myyntisaamiset kiertävät, sitä nopeammin yrityksen perintä toimii. (KauppalehtiBalance 2011.)

Kuviosta 8 nähdään, että Lahjatavaraliike Oy:n myyntisaamisen kiertoaika on ollut kahden ensimmäisen tarkasteluvuoden aikana keskimäärin 15 päivää, ja kahden viimeisen vuoden aikana kiertoajat ovat kasvaneet noin 30 päivään. Lahjatavaraliike Oy:n tilinpäätöstiedoista nähdään, että yrityksen myyntisaamiset ovat olleet kolmen ensimmäisen vuoden aikana melko tasaiset, ja vuonna 2009 myyntisaamiset ovat olleet kaikista alhaisimmat. Yrityksen liikevaihto on kuitenkin ollut kahden ensimmäisen vuoden aikana huomattavasti suurempi, mistä syystä sen myyntisaamisten kiertoaika on pysynyt myös pienenä. Vuosien 2007 ja 2008 välillä yrityksen liikevaihto on vähentynyt yli puoleen, ja vastaavasti sen myyntisaamiset ovat kasvaneet tuona aikana. Tämän seurauksena myyntisaamisten kiertoaika on myös pidentynyt. Myyntisaamisten kiertoaikaa voi pyrkiä lyhentämään muun muassa kiristämällä maksuehtoja. Tunnusluvun arvo määräytyy kuitenkin usein toimialalla vallitsevien maksuaikojen mukaan, eikä maksuaikoja pidentäminen ole usein asiakassuhteiden säilyvyyden kannalta järkevää.

Kuvio 8. Myyntisaamisten kiertoaika vuosina 2006–2009

Vuoden 2010 osalta myyntisaamisten kiertoaika on hieman laskenut edellisvuodesta, sillä vuoden 2010 myyntisaamisten kiertoaika on noin 29 päivää. Lahjatavaraliike Oy:n tilinpäätöstietojen mukaan yrityksen myyntisaamiset ovat vähentyneet vuoteen 2010 mennessä, mutta vastaavasti myös liikevaihto on pienentynyt.

Tästä johtuen yrityksen myyntisaamisten kiertoaika on pysynyt lähes samansuuruisena kahden viimeisen tarkasteluvuoden aikana.

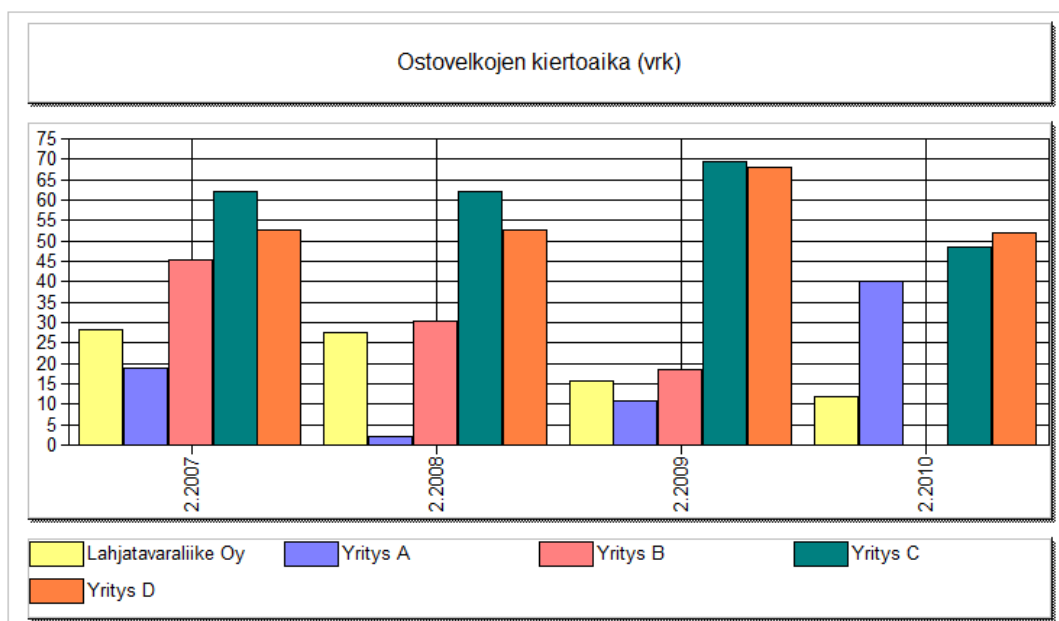
Kuviosta 8 nähdään, että Yritys D:n myyntisaamisten kiertoaika on ollut korkea kahden ensimmäisen tarkasteluvuoden aikana. Kiertoaika on ollut kuitenkin laskussa vuoden 2007 jälkeen, ja vuonna 2009 se on noin 16 päivää. Yritys D:n tilinpäätöksistä nähdään, että sen myyntisaamisten suuruus on ollut korkeimmillaan vuonna 2009. Yrityksen liikevaihto on kuitenkin ollut myös korkein vuonna 2009, mistä syystä Yritys D:n myyntisaamisten kiertoaika on ollut tuona vuonna alhaisin. Yritys C:n myyntisaamisten kiertoaika on ollut pisimmillään vuonna 2009, jolloin kiertoaika oli lähes 30 päivää. Alhaisin kiertoaika on ollut vuonna 2008, jolloin se oli vain noin 12 päivää. Yritys C:n liikevaihto on pysynyt lähes samana noiden kahden vuoden aikana, mutta myyntisaamisia Yritys C:llä on ollut vuonna 2009 enemmän. Tästä syystä sen myyntisaamisten kiertoaika on ollut myös korkeampi vuonna 2009. Kuviosta 8 nähdään, että Yritys A:n myyntisaamisten kiertoaika on hyvin pieni. Yrityksen tilinpäätöksistä nähdään, että Yritys A:lla on vain vähän myyntisaamisia, mistä johtuen sen kiertoaajat ovat myös pienet. Yritys B:llä myyntisaamisia ei ole lainkaan, minkä vuoksi sen myyntisaamisten kiertoaikaa ei voida laskea.

Ostovelkojen kiertoaika kertoo, kuinka pitkiä maksuaikoja yritys on saanut lyhytaikaisille veloilleen. (Niskanen & Niskanen 2003, 125.) Ostovelkojen kiertoajalle ei voida antaa ohjearvoja, mutta yleisin käytössä oleva maksuaika on 14 päivää netto. Kiertoaajan pidentyminen viittaa usein yrityksen heikentyneeseen maksuvalmiuteen. Mikäli ostovelkojen kiertoaajat ovat poikkeuksellisen pitkiä, saattaa se olla merkki maksuvaikeuksista. Pääsääntönä on, että ostovelkojen kiertoaikojen tulisi olla hieman pidemmät, kuin myyntisaamisten kiertoaajat. Näin tavarantoimittajilta saaduilla luotoilla voidaan rahoittaa yrityksen juoksevia menoja. (Kauppa-lehtiBalance 2011.)

Kuviosta 9 nähdään, että Lahjatavaraliike Oy:n ostovelkojen kiertoaajat ovat vaihdelleet noin 10–30 vuorokauden välillä. Vuosien 2006 ja 2007 aikana ostovelkojen kiertoaajat ovat olleet noin 30 päivää, ja vuosien 2008 ja 2009 aikana kiertoaajat ovat lyhentyneet yli puolella. Lahjatavaraliike Oy:n tilinpäätöstiedoista nähdään,

että yrityksen kahden ensimmäisen tarkasteluvuoden ostot ovat olleet huomattavasti suuremmat, kuin kahden viimeisen tarkasteluvuoden. Vastaavasti myös kahden ensimmäisen vuoden ostovelat ovat olleet suuremmat. Tästä johtuen yrityksen ostovelkojen kiertoaika on ollut kahden ensimmäisen tarkasteluvuoden aikana pidempi.

Vuoden 2010 ostovelkojen kiertoaika on kasvanut edellisvuodesta lähes 9 vuorokautta. Lahjatavaraliike Oy:n tilinpäätöstiedoista nähdään, että yrityksen ostot ovat hieman vähentyneet edellisvuodesta, mutta vastaavasti ostovelat ovat melkein 5 000 euroa suuremmat. Tämän seurauksena myös ostovelkojen kiertoaika on pidentynyt. Kuvioista 9 voi nähdä, että Lahjatavaraliike Oy:n ostovelkojen kiertoaikat ovat melko lyhyet verrattuna muihin tarkasteluyrityksiin, ja tämän perusteella Lahjatavaraliike Oy on hoitanut ostovelkansa hyvin. Nopeaan ostovelkojen kiertokaan voi vaikuttaa se, että yrityksellä on monena vuonna ostovelkoja myyntisaamisista vähemmän, minkä seurauksena myös myyntisaamisilla voidaan rahoittaa ostovelkojen osuutta.

Kuvio 9. Ostovelkojen kiertoaika vuosina 2006–2009

Vertailuyrityksistä Yritys A:n ja Yritys B:n ostovelkojen kiertoaikat ovat vaihdelleet suuresti tarkasteluvuosien aikana. Yritys A:n kiertoaikat ovat olleet kolmen ensimmäisen tarkasteluvuoden aikana alle 20 päivää, mutta vuonna 2009

kiertoaika on ollut jo 40 päivää. Yrityksen tilinpäätöstiedoista nähdään, että sen tilikauden aikaiset ostot ovat pysyneet lähes samoina tarkasteluvuosien aikana, mutta yrityksen ostovelat ovat olleet vuonna 2009 yli kolminkertaiset edelliseen vuoteen verrattuna. Yritys B:n ostovelkojen kiertoajat ovat puolestaan olleet laskussa tarkasteluvuosien aikana. Kuviosta 9 nähdään, että vuonna 2006 kiertoaika on ollut yli 45 vuorokautta, ja vuonna 2008 enää noin 20 vuorokautta. Yritys B:n tilinpäätöstiedoista huomataan, että sen ostot ovat olleet lähes samansuuruiset tarkasteluvuosien aikana, mutta ostovelat ovat olleet korkeimmillaan ensimmäisenä tarkasteluvuotena. Vuonna 2009 Yritys B:llä ei ole ostovelkoja lainkaan, minkä vuoksi sen ostovelkojen kiertoaikaa ei tuolta vuodelta voida laskea.

Kuviosta 9 nähdään, että Yritys C:llä ja Yritys D:llä ostovelkojen kiertoajat ovat olleet kaikista pisimmät. Kiertoajat ovat vaihdelleet tarkasteluvuosien aikana noin 45–70 vuorokauden välillä. Kuviosta 9 huomataan myös, että Yritys C:n ja Yritys D:n kiertoajat ovat vaihdelleet samassa suhteessa, ja vuonna 2008 ostovelkojen kiertoajat ovat olleet molemmilla yrityksillä korkeimmat. Yritys C:n tilinpäätöstiedoista nähdään, että yrityksellä on ollut vuonna 2006 kaikista eniten ostoja, ja sen ostovelat ovat myös olleet korkeimmillaan tuona vuonna. Vuonna 2008 yrityksellä on ollut ostovelkoja vähiten, mutta ostovelkojen suhde ostoihin on tuona vuonna ollut niin korkea, että sen ostovelkojen kiertoajat ovat myös olleet korkeimmillaan. Yritys D:n tilinpäätöstiedoista huomataan, että Yritys D:llä on ollut vuonna 2008 ostoja vähiten muihin tarkasteluvuosiin verrattuna. Vuoden 2008 ostovelkoja on kuitenkin ollut vuotta 2009 enemmän, minkä seurauksena vuoden 2008 ostovelkojen kiertoajat ovat olleet pidemmät.

Vaihto-omaisuuden kiertoaika mittaa yrityksen varastoinnin tehokkuutta, sillä tunnusluku kertoo, kuinka monta päivää tavarat ovat yrityksen varastossa. Jos tunnusluku saa pienen arvon, yrityksen materiaalihallinto on kunnossa. (Kauppa-lehtiBalance 2011.) Taulukosta 4 nähdään, että Lahjatavaraliike Oy:n vaihto-omaisuuden kiertoaika on vaihdellut noin 75–200 vuorokauden välillä. Kahden ensimmäisen tarkasteluvuoden kiertoajoissa ei ole suurta eroa, mutta vuonna 2008 kiertoaika on laskenut noin 40 päivää. Yrityksen tilinpäätöstiedoista nähdään, että

yrittäjällä on vuonna 2008 vaihto-omaisuutta yli puolet vähemmän edellisvuoteen verrattuna. Tämän seurauksena vaihto-omaisuuden kiertoaika on myös lyhentynyt. Vuonna 2009 kiertoaika on kuitenkin noussut noin 60 päivää. Tilinpäätöstietojen mukaan Lahjatavaraliike Oy:llä on vuonna 2009 hieman edellisvuotta enemmän vaihto-omaisuutta, mutta yrityksen liikevaihto on laskenut yli 100 000 eurolla. Tämän seurauksena myös vaihto-omaisuuden kiertoaika on edellisvuotta pidempi.

Taulukosta 4 nähdään, että Lahjatavaraliike Oy:n vuoden 2010 vaihto-omaisuuden kiertoaika on jälleen pidentynyt edellisvuodesta. Tilinpäätöstiedoista nähdään, että yrityksen vuoden 2010 vaihto-omaisuus on kasvanut edellisvuodesta noin 19 000 euroa, ja vastaavasti liikevaihto on vähentynyt noin 39 000 eurolla. Tämän perusteella vaihto-omaisuuden kiertoaika on myös pidentynyt noin 60 päivää vuonna 2010, ja kiertoaika on ollut tuolloin huipussaan.

Taulukko 4. Vaihto-omaisuuden kiertoaika vuosina 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010
Lahjatavaraliike Oy	127	116	77	140	198
Yritys A	120	114	126	92	
Yritys B	101	115	89	107	
Yritys C	58	81	140	210	
Yritys D	123	161	182	134	

Vertailuyrityksistä Yritys A:n ja Yritys B:n kiertoaikat ovat melko tasaiset muihin yrityksiin verrattuna, sillä vaihtelua on noin 30 vuorokautta. Yritys C:n vaihto-omaisuuden kiertoaika on kahden ensimmäisen tarkasteluvuoden aikana huomattavasti muita lyhyempi, mutta vuonna 2008 kiertoaika pitenee lähes tuplasti edellisvuoteen verrattuna. Myös vuoden 2009 vaihto-omaisuuden kiertoaika on huomattavasti edellisvuotta pidempi. Yritys C:n tilinpäätöstiedoista nähdään, että yrityksen vaihto-omaisuudessa ei ole suurta muutosta tarkasteluvuosien aikana, mutta aine- ja tarvikekäytössä on eroa. Aine- ja tarvikekäytön määrä vähenee noin 34 000 eurolla vuosien 2007 ja 2008 välillä, mistä johtuu myös suuri vaihto-omaisuuden kiertoaajan piteneminen noiden vuosien välillä. Yritys D:n kiertoaikojen

sa ei ole suurta eroavaisuutta tarkasteluvuosien välillä, ja Yritys D:n vaihtomaisuus pysyykin lähes samansuuruisena jokaisen tarkasteluvuoden aikana.

4.7 Tilinpäätösanalyysin johtopäätökset

Tilinpäätösanalyysissä tutkittiin Lahjatavaraliike Oy:n kannattavuutta, vakavaraisuutta, maksuvalmiutta sekä toiminnan tehokkuutta. Lisäksi tarkasteltiin yrityksen liiketoiminnan laajuutta. Lahjatavaraliike Oy:n oli liikevaihdoltaan kahden ensimmäisen tarkasteluvuoden aikana suurin yritys, mutta kahden viimeisen vuoden aikana yrityksen liikevaihto laski reilusti. Vertailuyrityksiä Yritys A ja Yritys D ovat samaa kokoluokkaa keskenään, ja vastaavasti Yritys B ja Yritys C ovat liikevaihdoltaan samansuuruisia. Näiden neljän yrityksen liikevaihto pysyy tasaisena tarkasteluvuosien aikana. Lahjatavaraliike Oy:n liikevaihto on vuosien 2006 ja 2007 aikana samansuuruinen Yritys A:n ja Yritys D:n kanssa, ja vuosien 2008 ja 2009 osalta yrityksen liikevaihdon suuruus on lähempänä Yritys B:n ja Yritys C:n liikevaihtoa. Tutkimuksesta selvisi, että lamalla ei ole ollut suurta vaikutusta vertailuyrityksien liiketoiminnan laajuuteen, mutta kohdeyritykseen lamalla on näytännyt olevan vaikutusta.

Kannattavuus

Tilinpäätösanalyysissä Lahjatavaraliike Oy:n kannattavuutta tutkittiin neljän eri tunnusluvun avulla; liiketulosprosentin, nettotulosprosentin, sijoitetun pääoman tuottoprosentin sekä oman pääoman tuottoprosentin. Tunnuslukujen perusteella yrityksen kannattavuus on ollut laskussa tarkasteluvuosien aikana. Tutkimuksen mukaan kannattavuus on ollut parhaimmillaan vuonna 2006, jolloin liiketulos- ja nettotulosprosentti olivat vielä positiivisia. Muiden vuosien osalta tunnusluvut ovat saaneet negatiivisen arvon. Myös muutaman vertailuyrityksen kannattavuus on ollut laskussa tarkasteluvuosien aikana, ja varsinkin vuonna 2009 moni yritys sai negatiivisen arvon. Tutkimuksen perusteella voidaan sanoa, että maailmanlaajuinen taantuma on vaikuttanut yrityksiin, ja kannattavuus on heikentynyt laman aikana.

Kannattava liiketoiminta on lähtökohtaisesti yksi menestyvän yrityksen perustekijöistä, sillä jos liiketoiminta ei kannata, on yritys nopeasti vararikossa. Lahjatavaraliike Oy:n omistajan mukaan yrityksen tulos on parantunut tutkimusajan jälkeen, ja vuoden 2011 tulos on ollut voittoa. Yritys on vähentänyt reilusti työntekijöitään, jolloin myös henkilöstökuluista on saatu säästöä. Lahjatavaraliike Oy:n liiketoiminta on myös laajentunut tutkimuksen jälkeen, ja tuotteita voi nyt tilata myös netin välityksellä. Selkeät nettisivut ovatkin yksi lisä kilpailuun muita yrityksiä vastaan, sillä monet asiakkaat tilaava tuotteita myös netistä. Yritys on myös vähentänyt kulujaan vuonna 2010, sillä se on luopunut kokonaan maa- ja vesialueista sekä rakennuksista ja rakennelmista.

Jotta Lahjatavaraliike Oy:n liiketoiminta jatkaisi kannattavana tulevaisuudessa, tulisi yrityksen liikevaihdon kasvaa. Liikevaihto koostuu yrityksen myyntituotoista, ja jos yritys ei saa tarpeeksi myyntituottoja, se ei ole kannattava. Uskon, että Lahjatavaraliike Oy:n on parantanut liikevaihtoaan vuonna 2011, sillä yritys on nyt näkyvämmän netissä ja asiakaskunta on sen myötä laajentunut ympäri Suomea. Lahjatavaraliike Oy toimii nykyisin vain Suomessa, ja tulevaisuudessa kannattavuutta voisi pyrkiä parantamaan myös laajentamalla toimintaa ulkomaille. Toiminnan laajentuminen vaatii kuitenkin yritykseltä ylimääräisiä varoja, eikä se ole vielä ajankohtaista. Yrityksen kuluja olisi myös hyvä vähentää kannattavuuden parantamiseksi. Oikaistusta tuloslaskelmasta nähdään, että korko- ja muut rahoituskulut ovatkin olleet tasaisessa laskussa tarkasteluvuosien aikana, ja niiden osuutta olisi hyvä myös jatkossa vähentää.

Vakavaraisuus

Opinnäytetyössä vakavaraisuuden tarkasteluun käytettiin apuina tunnuslukuja omavaraisuusaste, suhteellisen velkaantuneisuusaste sekä nettovelkaantumisaste eli gearing-luku. Tutkimuksesta selvisi, että Lahjatavaraliike Oy:n vakavaraisuus on hyvällä pohjalla, sillä jokainen tunnusluku sai hyvän arvon. Yrityksen omavaraisuusaste on ollut tarkasteluvuosien aikana korkea, ja yrityksen vakavaraisuus on oman pääoman osalta hyvä. Myös velkaantuneisuusasteiden mukaan yrityksen vakavaraisuus on kunnossa, sillä vieraan pääoman osuus on ollut laskussa tarkasteluvuosien aikana. Tämän perusteella yritys on parantanut oman pääoman ja vie-

raan pääoman välistä suhdetta yrityksessä. Vieraan pääoman osuuden vähentämisen yhtenä syynä on se, että yritys on vähentänyt reilusti työntekijöitään. Vähentämällä työntekijöitään yritys on saanut hyvin säästöä henkilöstökuluista, minkä turvin se on voinut vähentää myös vieraan pääoman osuutta. Tutkimuksen tuloksista selvisi, että Yritys A on tarkastelluista yrityksistä omavaraisin, ja Yritys D on puolestaan velkaisin yritys.

Pitääkseen vakavaraisuuden hyvänä myös tulevaisuudessa Lahjatavaraliike Oy:n on hyvä pyrkiä vähentämään vieraan pääoman osuutta yrityksen rahoituksesta entisestään ja esimerkiksi rahoittaa uudet investoinnit omalla pääomalla. Vastaavasti myös oman pääoman osuutta tulisi lisätä, ja mikäli yrityksen tulos on tulevaisuudessa voittoa, parantaa se myös samalla omaa pääomaansa. Yrityksen vieras pääoma on ollut jo ennestään laskussa tarkasteluvuosien aikana, ja jos yritys parantaa tulostaan, voidaan vieraan pääoman osuutta vähentää entisestään. Myös liikevaihdon parantamisella on vaikutusta yrityksen vakavaraisuuteen, sillä paremman liikevaihdon turvin yritys tarvitsee vähemmän lainaa kulujensa hoitamiseen. Liikevaihtoa voidaan pyrkiä parantamaan esimerkiksi tehokkaan mainonnan avulla. Lahjatavaraliike Oy on myös panostanut yrityksen nettisivuihin, ja uskon tämän myös lisäävän yrityksen asiakaskuntaa.

Maksuvalmius

Lahjatavaraliike Oy:n maksuvalmiutta mitattiin tunnuslukujen quick ratio ja current ratio avulla. Opinnäytetyön perusteella Lahjatavaraliike Oy:n maksuvalmius on hieman vaihdellut tarkasteluvuosien aikana. Tulos on ollut useana tarkasteluvuonna välttävä, mutta vuoden 2008 osalta maksuvalmius on ollut hyvä. Quick ration arvoissa on ollut vaihtelua vertailuyrityksien välillä, mutta current ratio on ollut melko tasainen jokaisen yrityksen osalta.

Tutkimuksen kuvioista selvisi, että Lahjatavaraliike Oy:n maksuvalmius on vaihdellut samassa suhteessa molempien tunnuslukujen osalta, ja maksuvalmius on ollut kahden ensimmäisen tarkasteluvuoden aikana laskussa, minkä jälkeen se on noussut huippuunsa vuonna 2008. Myös vuoden 2008 hyvään maksuvalmiuteen vaikuttavat työntekijöiden vähennykset ja sen seurauksena tehdyt vieraan pää-

oman lyhennykset. Tämän jälkeen maksuvalmius on kuitenkin jälleen laskenut, eikä se ole yltänyt yhtä korkeisiin lukemiin vuoteen 2010 mennessä. Tähän voi vaikuttaa myös taloudellinen taantuma, sillä lama-aikana tuotteiden kysyntä on laskenut ja myyntisaamiset ovat myös vähentyneet. Maksuvalmiuden tarkastelussa on kuitenkin hyvä muistaa, että luku kuvaa vain tilinpäätöshetken tilannetta, ja maksuvalmius on saattanut vaihdella suuresti tilikauden aikana.

Maksuvalmius kuvaa yrityksen kykyä suoriutua juoksevista velvoitteistaan, kuten palkkojen ja tavaraostojen maksamisesta. Jos yritys ei kykene selviytymään maksuistaan, se voi joutua heikon maksuvalmiutensa vuoksi maksukyvyttömäksi ja sen kautta jopa konkurssiin. (Yritystalous 2012.) Maksuvaikeudet näkyvät usein yrityksestä hyvin myös ulospäin, ja viivästyneet maksut antavat yrityksestä huonon kuvan asiakkaille. Viivästyneet maksut saattavat myös aiheuttaa yritykselle maksuhäiriömerkinnän, mikä voi vaikeuttaa yrityksen uusien asiakassuhteiden solmimista tulevaisuudessa. Yritys voi parantaa maksuvalmiuttaan esimerkiksi vieraan pääoman muokkauksella, sillä yrityksen olisi hyvä pyrkiä vähentämään vieraan pääoman osuutta yrityksessä. Varsinkin korollisen velan osuutta olisi hyvä vähentää. Vastaavasti myös vaihto-omaisuuden ja rahoitusomaisuuden parantaminen vaikuttaa positiivisesti yrityksen maksuvalmiuteen, ja niiden lisääntyessä myös yrityksen varallisuus lisääntyy.

Toiminnan tehokkuus

Toiminnan tehokkuutta mitattiin kiertoaika-tunnuslukujen avulla, joita oli myyntisaamisten kiertoaika, ostovelkojen kiertoaika sekä vaihto-omaisuuden kiertoaika. Tutkimuksen perusteella Lahjatarvike Oy:n myyntisaamisten kiertoaika oli keskimäärin noin 25 päivää, ja ostovelkojen kiertoaika noin 20 päivää. Yrityksen maksuvalmiuden kannalta yrityksen toiminta on tehokkainta, jos myyntisaamisten ja ostovelkojen kiertoaikat ovat lähes yhtä suuret. Lahjatarvike Oy:n kohdalla keskimääräiset kiertoaikat ovat yhtä suuret, mutta tutkimuksen kuvioista selvisi, että vuosien kohdalla vaihtelu oli melko suurta. Myyntisaamisten kiertoaikat olivat kahden ensimmäisen vuoden aikana alle 20 päivää, ja kahden viimeisen vuoden aikana yli 30 päivää. Ostovelkojen kiertoaikat olivat puolestaan kahden ensimmäisen tarkasteluvuoden aikana lähes 30 päivää, ja viimeisen vuosien osalta alle 15

päivää. Hyvänä ohjesääntönä myös on, että myyntisaamisten kiertoaikojen tulisi olla hieman ostovelkojen kiertoaikaa lyhyempi, jotta myyntisaamisten tuotoilla voitaisiin rahoittaa osaa yrityksen juoksevista menoista. Tämä on toteutunut Lahjatavaraliike Oy:n tapauksessa kahden ensimmäisen tarkasteluvuoden aikana, mutta viimeisten vuosien osalta myyntisaamisten kiertoaika on ollut ostovelkojen kiertoaikaa pidempi.

Myyntisaamisten kiertoaikojen pitenemiseen vuoden 2007 jälkeen vaikuttaa oleellisesti myös taloudellinen taantuma, sillä taantuman aikana monen yrityksen varallisuus vähenee ja maksujen maksaminen ajallaan voi vaikeutua. Lahjatavaraliike Oy on kuitenkin selviytynyt omista ostoveloistaan hyvin myös laman aikana, sillä se on lyhentänyt ostovelkojen kiertoaikaa. Yritys on saanut säästöä, sillä vuonna 2007 vähennetyt työntekijät aiheuttavat yritykseen noin 22 000 euron säästön henkilöstökuluihin. Myös vuoden 2010 aikana tehdyt käyttöomaisuuden vähentämiset ovat aiheuttaneet yritykseen säästöä, ja näiden tekijöiden perusteella yritys on pystynyt hoitamaan ostovelkansa hyvin.

Vaihto-omaisuuden kiertoaika olisi hyvä pitää pienenä, sillä suuret varastot sitovat turhaan yrityksen pääomaa. Ideaalitalanteena on, että varastossa on vain tarvittava määrä tuotteita ja turhia varastopitoaikoja ei näin synny. Lahjatavaraliike Oy:n varaston kiertoaika vaikuttaa keskimäärin melko pitkältä, mutta verrattaessa kiertoaikaa vertailuyrityksiin kiertoaika on lähes samansuuruinen muiden yritysten kanssa. Vaihto-omaisuuden kiertoajalle ei ole annettu ohjeita, sillä liiketoiminnasta riippuen osa yrityksistä tarvitsee lyhyet ja toiset pidemmät kiertoajat. Tutkimuksen perusteella lahjatavaratuoteliikkeiden yleisenä varaston kiertoaikana voidaan pitää noin 110 päivää, sillä lähes jokainen tutkimuksessa käytetty yritys sai keskimääräiseksi varaston kiertoajaksi tämän tuloksen.

Liiketoiminnan tehokkuutta voidaan pyrkiä parantamaan erilaisin keinoin, ja esimerkiksi myyntisaamisten kiertoaikaa voi lyhentää lisäämällä käteismyyntiä, tehostamalla perintätoimia tai kiristämällä käytössä olevia maksuehtoja. (Kallunki & Kytönen 2007, 89.) Usein maksuehdoista ei kuitenkaan voida poiketa liikaa, sillä kilpailu on kovaa ja maksuehtojen muuttamisella voi olla vaikutusta myös asiakassuhteiden säilymiseen. Ostovelkojen kiertoaikaa ei helposti voida pidentää,

sillä maksujen lykkääminen yli normaalin maksuajan kasvattaa myös koron osuutta, ja loppupeleissä yritys joutuu maksamaan vielä enemmän. Ostovelkojen maksujen lykkäämistä tulisi välttää myös maksuhäiriömerkinnän vuoksi, sillä merkinnän saatua on usein entistä vaikeampi löytää uusia toimivia asiakassuhteita. Vaihto-omaisuuden kiertoaika voidaan pyrkiä lyhentämään esimerkiksi laskemalla, mitä tuotteita varastossa on jo tarpeeksi ja minkä tuotteiden valmistusta voitaisiin vähentää. Varaston kiertoa voidaan lisäksi pyrkiä lyhentämään valmistamalla tuotteita nopeammin ja nopeuttamalla tuotteiden toimitusta asiakkaille, jolloin myös valmiiden tuotteiden osuus varastossa vähenee.

5 YHTEENVETO

Opinnäytetyössäni kohdeyrityksenä oli lahjatavaratuotteita valmistava ja myyvä yritys Lahjatavaraliike Oy. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää kohdeyrityksen taloudellinen tilanne tilinpäätösanalyysin avulla. Tavoitteenani oli myös perehtyä laman aiheuttamiin vaikutuksiin yrityksen talouteen, sekä pohtia syitä talouden tilanteeseen. Tilinpäätösanalyysissä laskin kohdeyrityksen tilinpäätöstiedoista erilaisia kannattavuuden, vakavaraisuuden, maksuvalmiuden ja toiminnan tehokkuuden tunnuslukuja, joiden arvojen perusteella tein päätelmiä yrityksen talouden tilasta. Vertailin myös kohdeyrityksen tietoja muiden vastaavien yritysten tietoihin, ja arvioin näiden yritysten välisiä eroja. Lisäksi pyrin arvioimaan yrityksen talouden kehitystä tulevaisuudessa, ja löytää keinoja kannattavuuden parantamiseen.

Opinnäytetyössäni oli käytössä kohdeyrityksen tilinpäätöstiedot vuosien 2006–2010 ajalta. Käytössäni oli myös neljän vertailuyrityksen tilinpäätöstiedot, joiden perusteella arvioin lahjatavaraliikkeiden yleisiä tunnuslukuarvoja. Kohdeyrityksen tilinpäätöstiedoista selvisi, että liiketoiminta on ollut tappiollista tarkastelu vuosien aikana. Yrityksen omistajan mukaan liiketoiminnan kannattavuus on parantunut tarkastelu vuosien jälkeen, mutta opinnäytetyöni aloitusajankohdan vuoksi ei vuoden 2011 tietoja voinut vielä ottaa tarkastelualueeseen mukaan. Opinnäytetyöni tarkoituksena oli löytää syitä kannattavuuden tilanteeseen ja tarkoituksena oli myös pohtia, miten talouden tila jatkaisi kasvuaan myös tulevaisuudessa.

Opinnäytetyöstäni selvisi, että Lahjatavaraliike Oy on tuottanut tappiota tarkastelu vuosien aikana. Kohdeyrityksen kannattavuus on ollut laskussa, ja taloudellinen taantuma on vaikuttanut yrityksen talouteen. Taantumalla on ollut vaikutusta myös vertailuyrityksien talouden tilanteeseen, ja tämän perusteella lahjatavaratuotteiden kysyntä on laskenut laman aikana. Kohdeyrityksen vakavaraisuus on kuitenkin ollut hyvä, ja yrityksen vieraan pääoman osuus on ollut lamasta huolimatta laskussa. Yritys on vähentänyt reilusti työntekijöitään vuosien 2008 ja 2009 välillä, mistä aiheutuneiden henkilöstökulusäästöjen avulla yritys on pystynyt laskemaan vieraan pääoman osuutta. Yrityksen maksuvalmius on ollut välttävällä

tasolla tarkasteluvuosien aikana, eikä yritys ole voinut jakaa osinkoa vuosina 2008 ja 2010. Liiketoiminnan tehokkuus on ollut kahden ensimmäisen tarkasteluvuoden osalta hyvällä mallilla, mutta viimeisten vuosien aikana tehokkuus on kuitenkin laskenut ja myyntisaamisten kiertoajat ovat olleet ostovelkojen kiertoaikoja pidemmät. Vaihto-omaisuuden kiertoaika on ollut vertailuyrityksien kanssa samaa tasoa, ja tämän perusteella sitä voidaan pitää hyvänä.

Opinnäytetyössäni tutkimusongelmana oli selvittää kohdeyrityksen taloudellinen tilanne, ja opinnäytetyöni antaa tähän vastaukset. Yrityksen talouden tila on kuitenkin muuttunut tarkasteluvuosien jälkeen, eivätkä opinnäytetyössäni lasketut tunnuslukuarvot päde enää viime vuoden tilanteeseen. Opinnäytetyöstäni on kuitenkin hyötyä kohdeyritykselle, sillä työstä näkee vuosien 2006–2010 välisen taloudellisen tilanteen vaihtelun ja sen, miten kohdeyrityksen tilanne eroaa vertailuyrityksien tilanteesta. Opinnäytetyöstäni myös selviää, millä keinoilla talouden tila on parantunut vuoteen 2011 mennessä ja mitä kohdeyrityksen olisi hyvä tehdä pitääkseen yrityksen talouden nousussa.

Opinnäytetyöni saamia vastauksia voidaan pitää pätevinä, sillä käytössäni oli kohdeyrityksen omat tilinpäätöstiedot ja tietoja voidaan pitää luotettavina. Myös vertailuyrityksien tilinpäätöstiedot ovat luotettavia, mutta niiden tiedot on pyöristetty lähimpään tuhanteen eivätkä ne anna sentin tarkkuudella oikeita vastauksia. Vertailuyrityksien tilinpäätöstiedot eivät myös sisältäneet liitetietoja, joten yrityksen oikaistut tilinpäätöstiedot voivat vaihdella käytössä olleista tiedoista. Vertailuja voidaan kuitenkin pitää melko luotettavina, ja niiden avulla näkee pääpiirteittäin kohdeyrityksen talouden tilanteen eron vertailuyrityksien tilanteeseen.

Opinnäytetyöstäni on uutuusarvoa kohdeyritykselle, sillä vastaavaa tutkimusta ei samalta ajanjaksolta ole enemmin laskettu. Kohdeyrityksestä on tehty myös enemmin tilinpäätösanalyysjä, mutta opinnäytetyötäni vastaavia tutkimuksia ei ole aikaisemmin tehty. Tilinpäätösanalyysjä olisi hyvä laskea aina tietyn ajan välein, sillä niiden avulla näkee paremmin yrityksen talouden tilanteen vaihtelun ja niiden avulla myös löytää helpommin syitä taloudellisen tilanteen muuttumiseen. On myös mielenkiintoista nähdä, missä suhteessa oman yrityksen talous on muiden saman alan yritysten talouteen, ja miten kilpailijoiden kannattavuus on vaihdellut

vuosien välillä. Tilinpäätösanalyysiä voi hyvin käyttää minkä tahansa yrityksen taloudellisen tilanteen selvittämiseen, mutta tulosten luotettavuuden vuoksi vertailuyrityksien tulee toimia samalla alalla. Tilinpäätösanalyyseistä on myös tehty monia opinnäytetöitä. Mahdollinen jatkotutkimusehdotus työlleni voi olla uuden tilinpäätösanalyysin tekeminen muutaman vuoden päästä, ja silloin voisi esimerkiksi hyvä tutkia, onko yritys pysynyt kannattavana ja millä keinoin taloudellista tilannetta on tulevaisuudessa parannettu.

LÄHTEET

Kirjat

Kallunki, J-P., Kytönen, E. 2007. Uusi tilinpäätösanalyysi. Helsinki. Gummerus Kirjapaino Oy.

Laitinen, E. 2002. Strateginen tilinpäätösanalyysi. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Leppiniemi, J., Kykkänen, T. 2007. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. Juva. WS Bookwell Oy.

Leppiniemi, J., Leppiniemi, R. 2006. Tilinpäätöksen tulkinta. Juva. WS Bookwell Oy.

Niskanen, J., Niskanen, M. 2003. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki. Edita Prima Oy.

Salmi, I. 2000. Mitä tilinpäätös kertoo? Helsinki. Oy Edita Ab.

Salmi, I., Rekola-Nieminen, L. 2004. Tilinpäätöksen rakentaminen ja tulkinta. Helsinki. Edita Prima Oy.

Tomperi, S. 2007. Kehittyvä kirjanpitotaito. Helsinki. Edita Prima Oy.

Yritystutkimus ry 2011. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. Helsinki. Gaudamus.

Elektroniset julkaisut

E-Conomic 2012. Liikevaihto – Mitä tarkoittaa liikevaihto? [viitattu 19.4.2012]. Saatavana Internetissä: <<http://www.e-conomic.fi/kirjanpito-ohjelma/sanakirja/liikevaihto>>

KPL 2012. Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336 [viitattu 16.1.2012]. Saatavana Internetissä: <<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336>>

KauppalehtiBalance 2012. Tunnuslukuoppaan pääsivu [viitattu 31.1.2012]. Saatavana Internetissä: <<http://www.kauppalehti.fi/balance/tulkintaohjeet/index.jsp?oid=20110262447>>

Patentti- ja rekisterihallitus 2012. Tilinpäätöstiedot suoraan verottajalta kaupparekisteriin [viitattu 25.4.2012]. Saatavana Internetissä: <http://www.prh.fi/fi/uutiset/P_289.html>

Taloushallintoliitto 2009. Kirjanpidon ABC [viitattu 20.1.2012]. Saatavana Internetissä: <http://www.taloushallintoliitto.fi/tilitoimistot/kirjanpidon_abc/>

Tilintarkastuslautakunta 2012. Tilintarkastuslautakunta [viitattu 20.1.2012]. Saatavana Internetissä:

<<http://www.tilintarkastuslautakunta.fi/Tilintarkastuslautakunta/Toiminta/Usein-kysyttya/Usein-kysyttya-tilintarkastuksesta>>

Yrittäjät 2009. Tilinpäätös [viitattu 7.5.2012]. Saatavana Internetissä:
<<http://www.yrittajat.fi/fi-FI/verotjarahat/taloushallinto/tilinpaatos/>>

Yritystalous 2012. Maksuvalmiuden parantaminen [viitattu 7.5.2012]. Saatavana Internetissä: <http://www.yritystalous.fi/maksuvalmiuden_parantaminen.php>

Haastattelut

Lahjatavaraliike Oy:n omistaja. Haastattelu 7.5.2012.

LIITE 1. Oikaistu tuloslaskelma vuosilta 2006–2010

OIKAISTU TULOSLASKELMA

	03/2010- 02/2011	03/2009- 02/2010	03/2008- 02/2009	03/2007- 02/2008	03/2006- 02/2007
Liikevaihto	380 128,82	419 805,34	561 282,09	1 211 794,69	1 275 201,51
Liiketoiminnan muut tuotot	2 237,99	3 176,41	127 314,31	6 926,13	8 902,43
LIKETOIMINNAN TUOTOT YHT.	382 366,81	422 981,75	688 596,40	1 218 720,82	1 284 103,94
Aine- ja tarvikekäyttö	-207 451,92	-244 797,30	-447 687,84	-825 665,97	-838 747,40
Ulkopuoliset palvelut			-217,00		
Henkilöstökulut	-121 957,30	-119 363,35	-146 482,30	-275 081,65	-264 439,72
Leasingvuokrat					
Liiketoiminnan muut kulut	-63 068,32	-68 631,82	-90 677,61	-111 724,29	-114 227,17
Valmisteveraston muutos					
KÄYTTÖKATE	-10 110,73	-9 810,72	3 531,65	6 248,91	66 689,65
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 866,08	-6 836,64	-8 561,09	-14 243,28	-25 072,01
LIKETULOS	-13 976,81	-16 647,36	-5 029,44	-7 994,37	41 617,64
Korko- ja rahoitustuotot	451,98	393,31	0,08	445,19	27,62
Korko- ja muut rahoituskulut	-1 661,72	-4 810,51	-13 009,49	-20 235,99	-17 520,85
Kurssierot					
Välittömät verot			-3,00		-6 312,97
NETTOTULOS	-15 186,55	-21 064,56	-18 041,85	-27 785,17	17 811,44
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut	-8 499,58				
KOKONAISTULOS	-23 686,13	-21 064,56	-18 041,85	-27 785,17	17 811,44
Poistoeron lisäys/vähennys					
Varausten lisäys/vähennys					
Laskennallinen palkkakorjaus					
Käyvän arvon muutokset					
Muut tuloksen oikaisut					
TILIKAUDEN TULOS	-23 686,13	-21 064,56	-18 041,85	-27 785,17	17 811,44

LIITE 2. Oikaistu tase vuosilta 2006–2010

OIKAISTU TASE

	03/2010- 02/2011	03/2009- 02/2010	03/2008- 02/2009	03/2007- 02/2008	03/2006- 02/2007
Vastaavaa					
PYSYVÄT VASTAAVAT					
Muut aineettomat hyödykkeet	5 525,14	8 287,71	11 050,28		
Aineettomat hyödykkeet yht.	5 525,14	8 287,71	11 050,28	0,00	0,00
Maa- ja vesialueet		21 880,00	21 880,00	27 346,39	27 346,39
Rakennukset ja rakennelmat		66 619,58	69 395,40	255 213,34	262 988,61
Koneet ja kalusto	6 253,21	7 356,72	16 473,30	20 453,21	23 345,41
Aineelliset hyödykkeet yht.	6 253,21	95 856,30	107 748,70	303 012,94	313 680,41
Muut osakkeet ja osuudet	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Muut saamiset ja sijoitukset					
Sijoitukset ja pitk.aik. saamiset yht.	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Aineet ja tarvikkeet	112 803,56	93 652,50	95 030,15	263 053,24	290 924,75
Valmisteet ja puolivalmisteet					
Vaihto-omaisuus yht.	112 803,56	93 652,50	95 030,15	263 053,24	290 924,75
Myyntisaamiset	30 250,94	37 194,71	53 990,10	45 308,36	56 304,75
Muut saamiset	3 354,13	10 978,74	14 367,56	34 168,13	32 577,78
Lyhytaikaiset saamiset yht.	33 605,07	48 173,45	68 357,66	79 476,49	88 882,53
Rahat ja pankkisaamiset	0,00	20,00	23 931,37	5 484,71	3 702,92
Vastaavaa yhteensä	158 286,98	246 089,96	306 218,16	651 127,38	697 290,61

LIITE 2. Oikaistu tase vuosilta 2006–2010

	03/2010- 02/2011	03/2009- 02/2010	03/2008- 02/2009	03/2007- 02/2008	03/2006- 02/2007
Vastattavaa					
OMA PÄÄOMA					
Osake-, osuus- ja vast. pääoma	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00
Muut rahastot					
Edellisten tilikausien tulos	97 244,43	118 308,99	166 350,84	194 136,01	201 324,57
Tilikauden tulos	-23 686,13	-21 064,56	-18 041,85	-27 785,17	17 811,44
Pääomalainat					
Taseen oma pääoma yht.	83 558,30	107 244,43	158 308,99	176 350,84	229 136,01
Kertynyt poistoero					
Vapaaehtoiset varaukset					
Poistoero ja varaukset yht.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Opo:n oikaisut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Oikaistu oma pääoma yht.	83 558,30	107 244,43	158 308,99	176 350,84	229 136,01
VIERAS PÄÄOMA					
Lainat rahoituslaitoksilta	9 500,00	48 500,00	76 136,00	200 602,75	219 749,27
Sisäiset velat					
Muut pitkäaikaiset velat				2 153,39	10 482,72
Pitkäaikainen vieraspääoma yht.	9 500,00	48 500,00	76 136,00	202 756,14	230 231,99
Korolliset lyhytaikaiset velat	33 573,22	43 465,14	32 153,39	152 129,10	117 688,96
Saadut ennakot					
Ostovelat	12 936,07	8 048,92	14 831,54	61 395,08	66 995,16
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	18 719,39	38 831,47	24 788,24	58 496,22	53 238,49
Lyhytaikainen vieraspääoma yht.	65 228,68	90 345,53	71 773,17	272 020,40	237 922,61
Oikaistu vieras pääoma yht.	74 728,68	138 845,53	147 909,17	474 776,54	468 154,60
Vastattavaa yht.	158 286,98	246 089,96	306 218,16	651 127,38	697 290,61